



LAPORAN **KETUA AUDIT NEGARA**

PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI DAN
PRESTASI KEWANGAN AGENSI

NEGERI KELANTAN **TAHUN 2015**



JABATAN AUDIT NEGARA MALAYSIA



LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA

PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI
DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI

NEGERI KELANTAN
TAHUN 2015

JABATAN AUDIT NEGARA
MALAYSIA



KANDUNGAN

KANDUNGAN

PERKARA	MUKA SURAT
KATA PENDAHULUAN	vii
INTISARI LAPORAN	xi
BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2015	
Pendahuluan	3
Objektif Dan Metodologi Pengauditan	4
Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2015	4
BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI	
Latar Belakang	9
Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri	9
Kumpulan Wang Disatukan	9
Wang Awam	10
Akaun Hasil Disatukan	11
Akaun Pinjaman Disatukan	18
Akaun Amanah Disatukan	19
Penyata Prestasi Kewangan	25
Penyata Akaun Memorandum	26
Rumusan Dan Syor Audit	32
BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI	
Pencapaian Pelaksanaan Projek Pembangunan RMKe-10	35
Rumusan	36
BAHAGIAN V - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI	
Pendahuluan	39
Pengauditan Penyata Kewangan	39
Kedudukan Penyerahan Penyata Kewangan	39

PERKARA

MUKA SURAT

Pengesahan Penyata Kewangan	40
Pembentangan Penyata Kewangan	40
Prestasi Kewangan	41
Syor Audit	51

BAHAGIAN VI - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri; Dan Aktiviti Jabatan/Agensi Dan Pengurusan Syarikat Kerajaan	55
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri	55

PENUTUP	59
----------------	----

LAMPIRAN

I Sijil Ketua Audit Negara	63
II Pernyataan Pegawai Kewangan Negeri Dan Bendahari Negeri	64
III Penyata Kedudukan Kewangan	65
IV Penyata Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai	66
V Penyata Prestasi Kewangan	68
VI Penyata Akaun Memorandum	69
VII Nota Kepada Penyata Kewangan	70

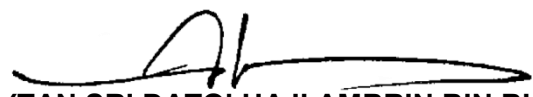


KATA PENDAHULUAN

KATA PENDAHULUAN

1. Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri Tahun 2015 ini mengandungi laporan mengenai Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri, Rancangan Pembangunan Kerajaan Negeri, Penyerahan, Pembentangan dan Prestasi Penyata Kewangan Agensi Negeri serta Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara dan Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri. Laporan mengenai Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi yang biasanya dilaporkan dalam Laporan ini telah pun dilaporkan di dalam Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Aktiviti/Kewangan Jabatan/Agensi Dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2015 Siri 1.
2. Perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit Penyata Kewangan Kerajaan Persekutuan/Negeri/Agensi dan mengemukakan Laporan mengenainya kepada Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Kelantan. Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong akan menitahkan supaya Laporan itu dibentangkan di Parlimen manakala Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Kelantan memperkenalkan untuk dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Kelantan.
3. Laporan mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2015; disediakan hasil daripada pengauditan yang dijalankan di Pejabat Perbendaharaan Negeri dan beberapa Jabatan/Agensi Negeri sepanjang tahun 2015. Bagi tujuan pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2015, pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen yang berkaitan dengan terimaan dan bayaran telah dijalankan di Pejabat Perbendaharaan Negeri.
4. Pengauditan dijalankan adalah bertujuan untuk memberi pendapat sama ada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun berkenaan menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan mengenainya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Pengauditan adalah dibuat dengan berpanduan kepada Akta Audit 1957 dan piawaian pengauditan yang diluluskan serta *International Standard of Supreme Audit Institution (ISSAI) 1000*.

5. Saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada semua pegawai Jabatan/Agensi Negeri Kelantan yang telah memberikan kerjasama kepada pegawai saya sepanjang pengauditan dijalankan. Saya juga ingin melahirkan penghargaan dan terima kasih kepada pegawai saya yang telah berusaha gigih serta memberikan sepenuh komitmen untuk menyiapkan Laporan ini.



(TAN SRI DATO' HAJI AMBRIN BIN BUANG)
Ketua Audit Negara
Malaysia

Putrajaya
21 Jun 2016



INTISARI LAPORAN

INTISARI LAPORAN

BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2015

1. Penyediaan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun 2015 adalah baik. Kesemua angka dalam Penyata Kewangan dapat disahkan kerana dokumen sokongan yang mencukupi telah dikemukakan. Pada keseluruhannya Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan menunjukkan suatu gambaran yang benar dan saksama terhadap kedudukan kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2015.

BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

2. Prestasi kewangan Kerajaan Negeri Kelantan pada tahun 2015 adalah sederhana. Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri telah mengalami penurunan sejumlah RM15.14 juta atau 20.3% iaitu daripada RM74.55 juta pada tahun 2014 kepada RM59.41 juta pada tahun 2015. Akaun Hasil Disatukan menurun sejumlah RM85.75 juta menjadi defisit RM722.12 juta pada tahun 2015 daripada defisit RM636.37 juta pada 2014. Tunggakan bayaran Pinjaman Boleh Tuntut daripada agensi Kerajaan Negeri telah meningkat daripada RM232.07 juta pada tahun 2014 kepada RM264.86 juta tahun 2015. Pelaburan menurun daripada 18.52 juta pada tahun 2014 kepada RM15.56 juta tahun 2015. Hutang awam pula meningkat menjadi RM1.35 bilion pada tahun 2015. Tunggakan bayaran balik hutang awam kepada Kerajaan Persekutuan juga turut meningkat daripada RM304.84 juta pada tahun 2014 kepada RM348.09 juta tahun 2015.

BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

3. Pada keseluruhannya, prestasi pelaksanaan projek pembangunan Kerajaan Negeri di bawah RMKe-10 yang berakhir pada tahun 2015 adalah memuaskan. Sejumlah RM756.61 juta atau 62.2% telah dibelanjakan berbanding RM1,216.03 juta peruntukan yang diluluskan. Daripada 18,083 jumlah projek yang dirancang dalam RMKe-10, sebanyak 18,069 atau 99.92% telah berjaya disiapkan, 11 projek atau 0.06% sedang dilaksanakan dan hanya 3 projek atau 0.02% belum dimulakan. Bagi tahun 2015, sebanyak 3,099 atau 99.6% projek pembangunan telah berjaya disiapkan daripada 3,113 projek yang dirancang.

BAHAGIAN IV - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

4. Pada umumnya, penyerahan Penyata Kewangan Agensi Negeri adalah memuaskan. Sehingga 15 Jun 2016, 22 daripada 22 Badan Berkanun Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan dan Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan telah dapat mengemukakan

Penyata Kewangan tahun 2015. Pada tahun 2015, sebanyak 20 Penyata Kewangan tahun 2014 telah diberi Sijil Tanpa Teguran manakala 2 telah diberikan Sijil Penafian kerana pengesahan dokumen tidak dapat dilakukan akibat banjir. Manakala, dari segi pembentangan Penyata Kewangan, kesemua Penyata Kewangan tahun 2014 telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri.

BAHAGIAN V - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

5. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Dan Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri Kelantan Tahun 2014 telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 8 Mac 2016. Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri Kelantan telah memeriksa Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2013 serta Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2014 Siri 1 dan Siri 2. Walau bagaimanapun, sehingga kini Laporan Jawatankuasa terhadap Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2012, 2013 dan 2014 belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Sehingga 15 Jun 2016, Jawatankuasa telah bermesyuarat sebanyak 9 kali bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara.



BAHAGIAN I

PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI KELANTAN
BAGI TAHUN BERAKHIR
31 DISEMBER 2015

BAHAGIAN I

PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2015

1. PENDAHULUAN

1.1. Seksyen 16(1) Akta Acara Kewangan, 1957 menghendaki Pihak Berkuasa Kewangan Negeri menyediakan Penyata Kewangan secepat mungkin selepas penutupan akaun bagi tahun berkenaan. Penyata tersebut hendaklah dikemukakan kepada Ketua Audit Negara dalam tempoh 7 bulan selepas berakhirnya tahun kewangan berkenaan untuk diaudit seperti diperuntukkan di bawah Seksyen 9 Akta Audit, 1957.

1.2. Selaras dengan peruntukan undang-undang tersebut, Pegawai Kewangan Negeri telah mengemukakan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 kepada Jabatan Audit Negara pada **15 Februari 2016**. Penyata tersebut melaporkan semua urusan niaga kewangan asas tunai bagi tahun 2015 berkaitan dengan sumber dan penggunaan wang awam. Penyata tersebut mengandungi Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan.

1.3. Laporan Bendahari menerangkan kedudukan kewangan Kerajaan Negeri yang memberi ringkasan urusan niaga kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2015.

1.4. Penyata Kedudukan Kewangan menunjukkan jumlah wang tunai dan pelaburan yang dipegang bagi ketiga-tiga Akaun Kumpulan Wang Disatukan iaitu Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan. Selaras dengan asas perakaunan tunai ubah suai yang diguna pakai oleh Kerajaan Negeri, hanya pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulan Wang Disatukan dan Deposit Dalam Bank melebihi tempoh 3 bulan sahaja dilaporkan di Penyata Kedudukan Kewangan. Manakala pelaburan lain dilaporkan di Penyata Akaun Memorandum.

1.5. Penyata Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai menunjukkan aliran masuk dan aliran keluar tunai dan kesetaraan tunai pada tahun 2015. Penerimaan adalah terdiri daripada hasil, pinjaman, penerimaan modal dan penerimaan lain seperti amanah dan deposit. Pembayaran pula adalah untuk membiayai perbelanjaan mengurus, pembangunan, modal serta bayaran balik pinjaman.

1.6. Penyata Prestasi Kewangan menunjukkan secara ringkas lebihan atau kekurangan hasil keseluruhan berbanding dengan jumlah perbelanjaan mengurus dan pembangunan, amaun anggaran dan sebenar hasil, perbelanjaan mengurus dan perbelanjaan pembangunan. Penyata ini juga menunjukkan pembiayaan sekiranya terdapat kekurangan keseluruhan dan penggunaan dana sekiranya terdapat lebihan keseluruhan.

1.7. Penyata Akaun Memorandum adalah akaun yang menunjukkan kedudukan aset dan liabiliti Kerajaan Negeri. Aset Kerajaan Negeri merangkumi Pinjaman Boleh Dituntut dan Pelaburan. Manakala liabiliti Kerajaan Negeri pula terdiri daripada Hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan.

1.8. Nota Kepada Penyata Kewangan pula memberi penerangan dan maklumat terperinci mengenai jumlah yang ditunjukkan dalam Penyata Kewangan dan juga maklumat tambahan seperti peristiwa yang berlaku selepas tarikh penyata kedudukan kewangan dan angka perbandingan.

2. OBJEKTIF DAN METODOLOGI PENGAUDITAN

2.1. Pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 adalah untuk memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2.2. Pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen dijalankan secara berterusan sepanjang tahun 2015 dan 2016 (sehingga April) terhadap Pejabat Perbendaharaan Negeri dan teguran Audit mengenainya telah dibangkitkan kepada pihak Perbendaharaan Negeri dan Jabatan Negeri melalui surat pemerhatian Audit sebaik sahaja pengauditan selesai dijalankan. Pengesahan terhadap Penyata Kewangan secara muktamad dilaksanakan setelah menerima Penyata Kewangan daripada Pejabat Perbendaharaan Negeri. *Exit Conference* bersama YB Dato' Setiausaha Kerajaan Negeri, YB Dato' Pegawai Kewangan Negeri dan Ketua-ketua Jabatan telah diadakan pada 29 Mei 2016.

3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2015

3.1. Pengauditan penyata kewangan Kerajaan Negeri telah dilaksanakan mengikut Akta Audit 1957 dan berasaskan kepada piawaian pengauditan yang diluluskan serta *International Standards of Supreme Audit Institutions* (ISSAI) 1000. Akta dan Piawaian tersebut menghendaki pengauditan dirancang dan dilaksanakan bagi mendapat kepastian yang munasabah sama ada Penyata Kewangan adalah bebas daripada kesilapan dan ketinggalan yang ketara. Pengauditan itu termasuk memeriksa rekod secara semak uji, menyemak bukti yang menyokong angka dan memastikan penzahiran yang mencukupi dalam penyampaian Penyata Kewangan.

3.2. Persembahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun 2015 adalah selaras dengan Piawaian Perakaunan Kerajaan. **Pada pendapat Audit, Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan pada keseluruhannya menunjukkan gambaran yang benar dan saksama tentang kedudukan kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 dan rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan**

teratur dan kemas kini. Sijil Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disertakan bersama dengan Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan adalah seperti di **Lampiran I** hingga **Lampiran VI**.



BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

4. LATAR BELAKANG

Jabatan Audit Negara di samping mengesahkan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015, juga membuat analisis terhadap maklumat kewangan bagi menentukan tahap prestasi kewangan Kerajaan Negeri. Hasil analisis yang dijalankan adalah berdasarkan kedudukan Wang Tunai, Pelaburan, Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan. Analisis juga meliputi prestasi penerimaan dan pembayaran wang tunai, prestasi kewangan serta aset dan liabiliti di Penyata Akaun Memorandum.

4.1. KEDUDUKAN KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Penyata Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri ini menunjukkan pegangan Wang Awam di bawah Kumpulan Wang Disatukan. Wang Awam terdiri daripada Wang Tunai dan Pelaburan yang dipegang bagi Kumpulan Wang Disatukan melalui Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan.

4.2. KUMPULAN WANG DISATUKAN

4.2.1. Mengikut Penyata Kedudukan Kewangan, Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2015 adalah berjumlah RM59.41 juta. Jumlah tersebut terdiri daripada aset berbentuk wang tunai sejumlah RM51.18 juta dan pelaburan sejumlah RM8.23 juta. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Negeri Kelantan bagi tahun 2015 berbanding tahun 2014 adalah seperti di **Jadual 4.1**.

Jadual 4.1
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2015 Berbanding 2014

Bil.	Butiran	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Akaun Hasil Disatukan	-636.37	-722.12	-85.75	-13.5
2.	Akaun Pinjaman Disatukan	36.16	39.67	3.51	9.7
3.	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	674.76	741.86	67.10	9.9
	i) Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	668.06	734.86	66.80	10.0
	ii) Kumpulan Wang Pembangunan	-433.92	-496.93	-63.01	-14.5
	iii) Kumpulan Wang Amanah Awam	70.56	81.41	10.85	15.4
	iv) Akaun Deposit	370.05	422.52	52.47	14.2
Jumlah		74.55	59.41	-15.14	-20.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.2.2. Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri telah mengalami penurunan sejumlah RM15.14 juta atau 20.3% iaitu daripada RM74.55 juta pada tahun 2014 menjadi RM59.41 juta pada tahun 2015. Penurunan ini antara lain disebabkan oleh penurunan baki Akaun

Hasil Disatukan dan Kumpulan Wang Pembangunan berjumlah masing-masingnya RM85.75 juta dan RM63.01 juta pada tahun semasa.

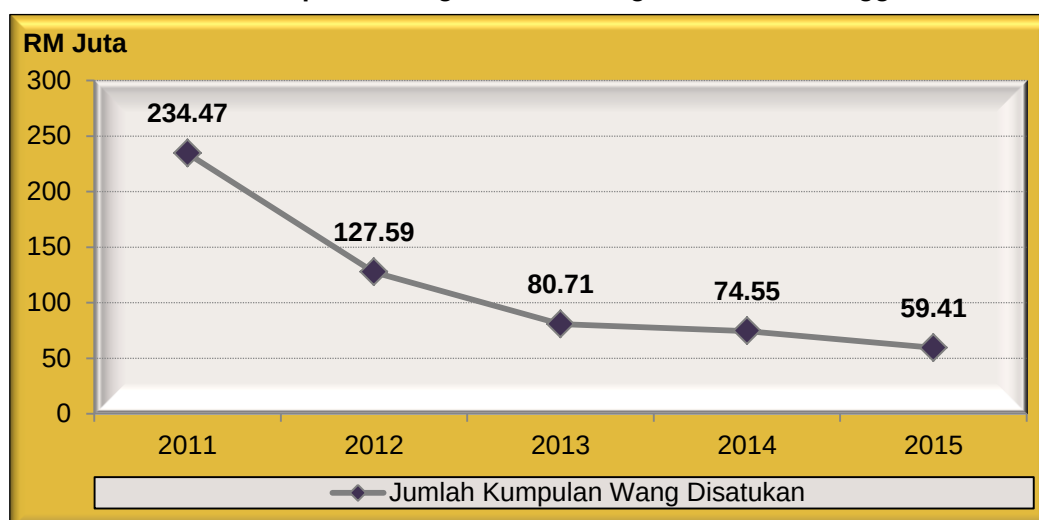
4.2.3. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan bagi tahun 2011 hingga 2015 adalah seperti di **Jadual 4.2** dan **Carta 4.1**. Baki tahun 2015 adalah yang terendah dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.2
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2011 Hingga 2015

Bil.	Butiran	Tahun				
		2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)
1.	Akaun Hasil Disatukan	-438.43	-508.12	-585.90	-636.37	-722.12
2.	Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	1.87	27.70	36.16	39.67
3.	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	672.90	633.84	638.92	674.76	741.86
	i) Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	80.95	81.81	76.50	668.06	734.86
	ii) Kumpulan Wang Pembangunan	-195.46	-283.26	-370.96	-433.92	-496.93
	iii) Kumpulan Wang Amanah Awam	410.05	481.43	577.59	70.56	81.41
	iv) Akaun Deposit	377.36	353.86	355.78	370.05	422.52
Jumlah		234.47	127.59	80.71	74.55	59.41

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.1
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2011 Hingga 2015



Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.3. WANG AWAM

4.3.1. PELABURAN

4.3.1.1. Mengikut Seksyen 8(3)(b) Akta Tatacara Kewangan 1957, Kerajaan Negeri dibenarkan melabur dalam deposit di bank dan pelaburan saham sekiranya mempunyai lebihan wang. Pelaburan terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah dan Pelaburan Am. Pelaburan Kumpulan Wang Amanah adalah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulan

Wang Amanah/Akaun Amanah selaras dengan Seksyen 9 dan 10, Akta Tatacara Kewangan 1957, Arahan Amanah dan peraturan yang dikuatkuasakan. Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulan Wang Disatukan selain daripada pelaburan Kumpulan Wang Amanah.

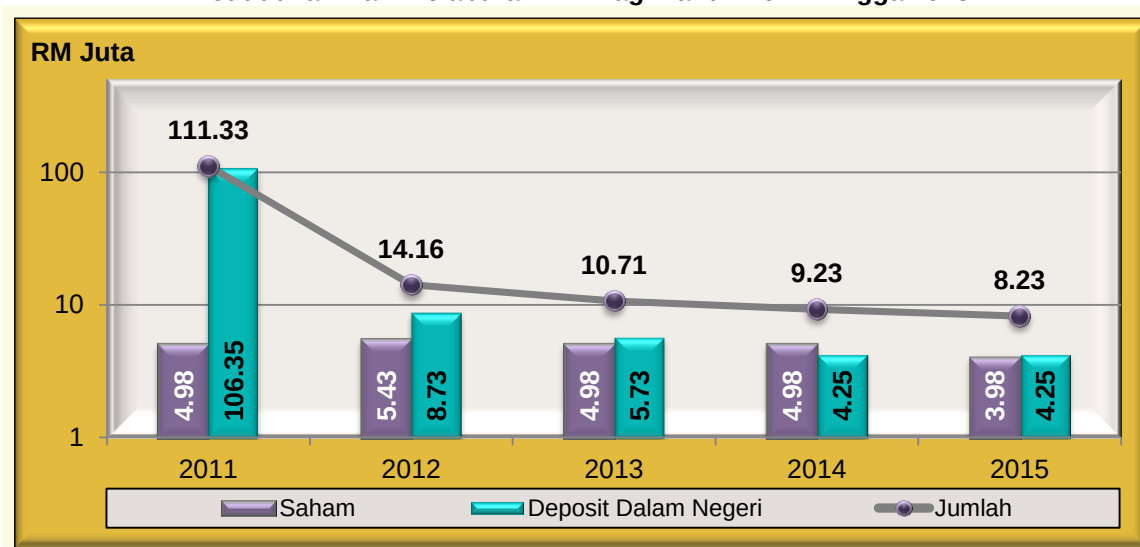
4.3.1.2. Kedudukan pelaburan bagi tahun 2011 hingga 2015 menunjukkan pelaburan mengalami penurunan setiap tahun sejak 2012 hingga 2015. Baki pelaburan bagi tempoh tahun 2011 hingga 2015 seperti di **Jadual 4.3** dan **Carta 4.2**. Baki pelaburan pada tahun 2015 adalah yang terendah dalam tempoh 5 tahun.

Jadual 4.3
Baki Pelaburan Bagi Tahun 2011 Hingga 2015

Bil.	Butiran	Tahun				
		2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)
1.	Saham	4.98	5.43	4.98	4.98	3.98
2.	Deposit Dalam Negeri	106.35	8.73	5.73	4.25	4.25
Jumlah		111.33	14.16	10.71	9.23	8.23

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.2
Kedudukan Baki Pelaburan Am Bagi Tahun 2011 Hingga 2015



Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4. AKAUN HASIL DISATUKAN

Akaun Hasil Disatukan mengakaunkan semua urus niaga kutipan hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri. Akaun ini ditubuhkan mengikut Perkara 97 dan Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a), Akta Acara Kewangan 1957. Kerajaan Negeri telah mengakhiri tahun kewangan 2015 dengan defisit semasa berjumlah RM85.75 juta. Defisit ini berpunca daripada perbelanjaan mengurus berjumlah RM472.97 juta melebihi hasil yang diperoleh berjumlah RM387.22 juta. Maklumat mengenai hasil dan perbelanjaan mengurus adalah seperti berikut:

4.4.1. Hasil

Kerajaan Negeri memungut tiga jenis hasil yang terdiri daripada Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil.

4.4.1.1. Kutipan Hasil Sebenar Berbanding Anggaran Yang Diluluskan

Pada tahun 2015, kutipan hasil sebenar berjumlah RM387.22 juta iaitu RM143.61 juta atau 27.1% kurang berbanding anggaran yang diluluskan berjumlah RM530.83 juta seperti di **Jadual 4.4**.

Jadual 4.4
Kutipan Hasil Sebenar Berbanding Anggaran Yang Diluluskan

Bil.	Kategori	Anggaran Diluluskan (RM Juta)	Hasil Sebenar (RM Juta)	Perbezaan	
				(RM Juta)	(%)
1.	Hasil Cukai	173.05	85.39	-87.65	-50.7
2.	Hasil Bukan Cukai	222.21	141.41	-80.81	-36.4
3.	Terimaan Bukan Hasil	135.57	160.42	24.85	18.3
Jumlah		530.83	387.22	-143.61	-27.1

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.2. Kutipan Hasil Sebenar Tahun 2015 Berbanding 2014

Pada keseluruhannya, hasil yang dikutip oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2015 adalah berjumlah RM387.22 juta iaitu menurun sejumlah RM14.78 juta atau 3.7% berbanding tahun 2014 berjumlah RM402.00 juta. Punca penurunan hasil adalah disebabkan oleh penurunan dalam Terimaan Bukan Hasil iaitu daripada Pemberian Kekurangan dan Pemberian 10% Dari Kos Projek Kerajaan Persekutuan. Kutipan hasil berbanding tahun 2014 adalah seperti di **Jadual 4.5**.

Jadual 4.5
Kutipan Hasil Sebenar Pada Tahun 2015 Berbanding 2014

Bil.	Kategori	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Hasil Cukai	82.63	85.39	2.76	3.3
2.	Hasil Bukan Cukai	141.64	141.41	-0.23	-0.2
3.	Terimaan Bukan Hasil	177.73	160.42	-17.31	-9.7
Jumlah		402.00	387.22	-14.78	-3.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.3. Prestasi Kutipan Hasil Sebenar Bagi Tahun 2011 Hingga 2015

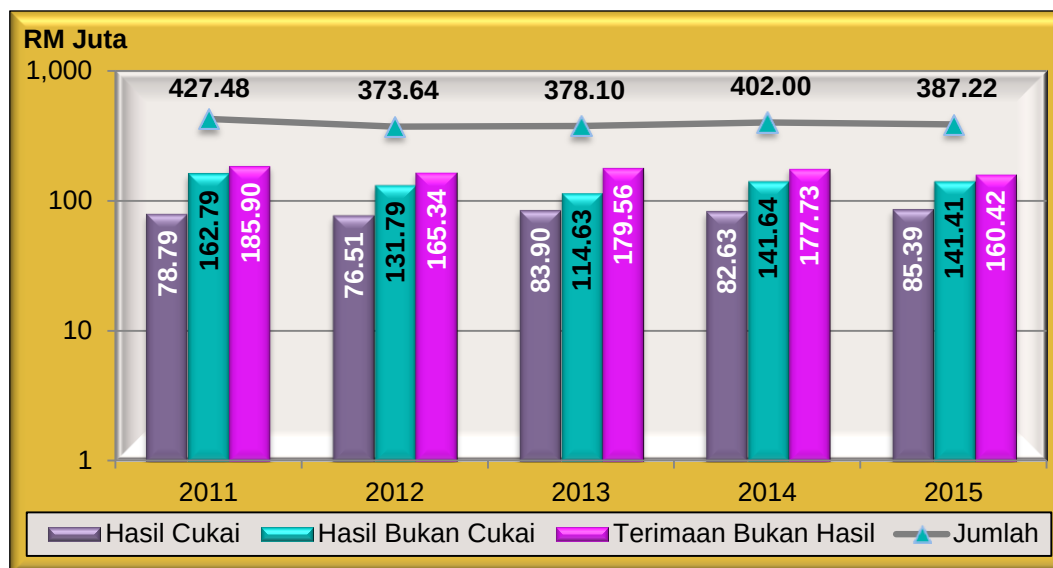
Perbandingan kutipan hasil bagi tempoh tahun 2011 hingga 2015 menunjukkan penurunan kutipan hasil bagi tahun 2012 tetapi meningkat pada tahun 2013 dan 2014 sebelum menurun semula pada tahun 2015. Prestasi hasil negeri bagi tempoh tahun 2011 hingga 2015 adalah seperti di **Jadual 4.6** dan **Carta 4.3**.

Jadual 4.6
Kutipan Hasil Sebenar Bagi Tahun 2011 Hingga 2015

Bil.	Butiran Hasil	Tahun				
		2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)
1.	Hasil Cukai	78.79	76.51	83.90	82.63	85.39
2.	Hasil Bukan Cukai	162.79	131.79	114.63	141.64	141.41
3.	Terimaan Bukan Hasil	185.90	165.34	179.56	177.73	160.42
Jumlah		427.48	373.64	378.10	402.00	387.22

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.3
Kutipan Hasil Negeri Bagi Tahun 2011 Hingga 2015



Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.4. Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri

Hasil Kerajaan Negeri merupakan sumber utama yang digunakan bagi tujuan perbelanjaan mengurus. Penyumbang utama hasil Kerajaan Negeri adalah Premium Tanah, Royalti Kayu Kayan, Cukai Tanah, Pemberian Mengikut Ramai Penduduk dan Premium Perhutanan. Butiran hasil ini telah menyumbang sejumlah RM142.40 juta atau 36.8% daripada jumlah hasil tahun 2015 yang berjumlah RM387.22 juta. Butiran terperinci lima hasil Kerajaan Negeri bagi tempoh 2011 hingga 2015 adalah seperti di **Jadual 4.7**.

Jadual 4.7
Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2011 Hingga 2015

Bil.	Punca Hasil	Tahun				
		2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)
1.	Premium Tanah	42.08	45.56	22.53	44.60	26.31
2.	Royalti Kayu Kayan	21.49	21.57	20.12	21.33	22.40
3.	Cukai Tanah	30.37	32.37	34.16	34.09	35.19
4.	Pemberian Mengikut Ramai Penduduk	24.58	22.98	27.41	25.87	24.75
5.	Premium Perhutanan	25.62	18.83	30.96	23.51	33.75
Jumlah		144.14	141.31	135.18	149.40	142.40

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.5. Analisis Peningkatan Dan Penurunan Hasil Ketara

a. Peningkatan Hasil Ketara

Analisis Audit terhadap hasil mendapati 80 daripada 167 butiran hasil menunjukkan peningkatan pada tahun 2015. Butiran Lebihan Dari Akaun Amanah Yang Lain menunjukkan peningkatan tertinggi iaitu RM12.23 juta atau 744.3%. Empat butiran hasil yang mencatat peningkatan ketara pada tahun 2015 berbanding 2014 adalah seperti di **Jadual 4.8**.

Jadual 4.8
Peningkatan Hasil Yang Ketara Pada Tahun 2015 Berbanding 2014

Bil.	Butiran Hasil	Pungutan Hasil (Tahun)		Perubahan		Punca
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Lebihan Dari Akaun Amanah Yang Lain	1.64	13.88	12.23	744.3	Pelarasan deposit kepada hasil di Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas, Tanah Merah, Kuala Krai dan Jabatan Perhutanan Negeri di samping pelarasan pembatalan cek di Perbendaharaan Negeri.
2.	Premium Perhutanan	23.51	33.75	10.24	43.6	Perubahan kadar premium daripada RM750 sehektar kepada RM1,500 sehektar.
3.	Jualan Pengeluaran Kuari	10.64	14.64	4.00	37.6	Sambutan menggalakkan daripada pelbagai pihak kerana produk kuari yang lebih murah dan berkualiti.
4.	Balasan Pindah Milik	0.00	2.85	2.85	100.0	Pungutan hasil baru.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

b. Penurunan Hasil Ketara

Analisis Audit mendapati butiran hasil Pemberian Kekurangan menunjukkan penurunan hasil yang ketara pada tahun 2015 iaitu sejumlah RM27.91 atau 29.4%. Antara butiran hasil yang mengalami penurunan ketara pada tahun 2015 berbanding tahun 2014 adalah seperti di **Jadual 4.9**.

Jadual 4.9
Penurunan Hasil Yang Ketara Pada Tahun 2015 Berbanding 2014

Bil.	Butiran Hasil	Pungutan Hasil (Tahun)		Perubahan		Punca
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Pemberian Kekurangan	95.09	67.18	-27.91	29.4	Perbelanjaan yang bukan merupakan perbelanjaan mengurus biasa dan lazim iaitu perbelanjaan di bawah kod 42000 dikecualikan dalam pengiraan geran defisit.
2.	Premium Tanah	44.60	26.31	-18.29	41.0	Permohonan baru bagi pertanian komersial dibekukan dan tiada bayaran premium berskala besar pada tahun 2015.
3.	Pemberian 10% Dari Kos Projek Pembangunan Kerajaan Persekutuan	16.14	8.83	-7.31	45.3	Pengurangan bilangan projek Persekutuan yang dikelola oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2015 berbanding tahun 2014.
4.	Royalti Manganese	6.34	2.89	-3.45	54.4	Arahan Pemberhentian Kerja oleh Jabatan Alam Sekitar terhadap 5 buah lombong, hanya 2 buah lombong manganese sahaja yang masih beroperasi dan membayar royalti kepada Pejabat Tanah dan Galian (PTG).

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.2. Perbelanjaan Mengurus

4.4.2.1. Perbelanjaan mengurus terbahagi kepada dua jenis iaitu perbelanjaan tanggungan dan perbelanjaan perbekalan. Mengikut Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan, perbelanjaan tanggungan adalah perbelanjaan yang dipertanggungkan terus kepada Kumpulan Wang Disatukan termasuk bayaran pencen, ganjaran, pampasan dan bayaran balik hutang awam. Manakala perbelanjaan perbekalan pula adalah untuk membiayai aktiviti dan kegiatan harian.

4.4.2.2. Pada tahun 2015, peruntukan asal yang diluluskan bagi perbelanjaan mengurus adalah RM601.51 juta. Peruntukan ini telah ditambah sejumlah RM25 juta menjadikan jumlah peruntukan muktamad bagi tahun 2015 adalah berjumlah RM626.52 juta. Sejumlah RM472.97 juta atau 75.5% telah dibelanjakan daripada jumlah peruntukan muktamad tahun 2015. Pada keseluruhannya, perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri telah meningkat sejumlah RM20.5 juta atau 4.5% menjadi RM472.97 juta pada tahun 2015 berbanding RM452.46 juta pada tahun 2014. Punca peningkatan perbelanjaan ini adalah disebabkan peningkatan butiran Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap dari RM176.09 juta pada tahun 2014 kepada RM189.55 juta pada tahun 2015 iaitu meningkat

sejumlah RM13.46 juta atau 7.6%. Peningkatan perbelanjaan yang ketara di bawah butiran ini adalah Pemberian Dalam Negeri. Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri bagi tahun 2015 berbanding 2014 mengikut maksud perbelanjaan adalah seperti di **Jadual 4.10**.

Jadual 4.10
Perbelanjaan Mengurus Pada Tahun 2014 Dan 2015

Bil.	Maksud Perbelanjaan	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Emolumen	162.20	168.90	6.69	4.1
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	97.16	100.41	3.25	3.3
3.	Aset	15.78	13.68	-2.10	-13.3
4.	Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	176.09	189.55	13.46	7.7
5.	Perbelanjaan Lain	1.22	0.42	-0.80	-65.5
Jumlah		452.46	472.97	20.50	4.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.2.3. Perbelanjaan mengurus yang mencatatkan perubahan yang ketara pada tahun 2015 berbanding 2014 adalah seperti di **Jadual 4.11**.

Jadual 4.11
Peningkatan Perbelanjaan Ketara Pada Tahun 2015 Berbanding 2014

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun		Perubahan		Punca
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Pemberian Dalam Negeri	162.86	177.46	14.61	8.9	Peningkatan pemberian kepada Yayasan Islam Kelantan, Perbadanan Muzium Negeri, sumbangan membantu kadar dan bantuan belanja mengurus kepada Pihak Berkuasa Tempatan, bantuan pemulihan selepas banjir 2014 dan bantuan untuk kebajikan masyarakat.
2.	Faedah Kewangan Yang Lain	2.37	7.24	4.87	205.9	Pembayaran Imbuhan Tahunan sebanyak setengah bulan gaji dan Bantuan Khas Kewangan berjumlah RM500 berbanding hanya pembayaran Bantuan Khas Kewangan sahaja dalam tahun 2014.
3.	Elaun Tetap	39.93	42.30	2.37	6.0	Kenaikan kadar Imbuhan Tetap Perumahan dalam tahun 2015.
4.	Perkhidmatan Iktisas dan Perkhidmatan Yang Lain	45.40	48.86	3.46	7.6	Peningkatan bayaran gaji dan elaun kakitangan sambilan disebabkan oleh pertambahan bilangan kakitangan dan bayaran perkhidmatan perubatan.

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun		Perubahan		Punca
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
5.	Perhubungan dan Utiliti	12.16	13.12	0.96	7.9	Pertambahan penggunaan elektrik di JKR Kuari Bukit Buloh, pejabat-pejabat di bawah seliaan SUK seperti Urusetia Penerangan, Pejabat Urusetia Wanita dan Pusat Kajian Strategik dan penggunaan pendingin hawa di Dewan Utama Balai Islam dalam aktiviti penyewaan dewan.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

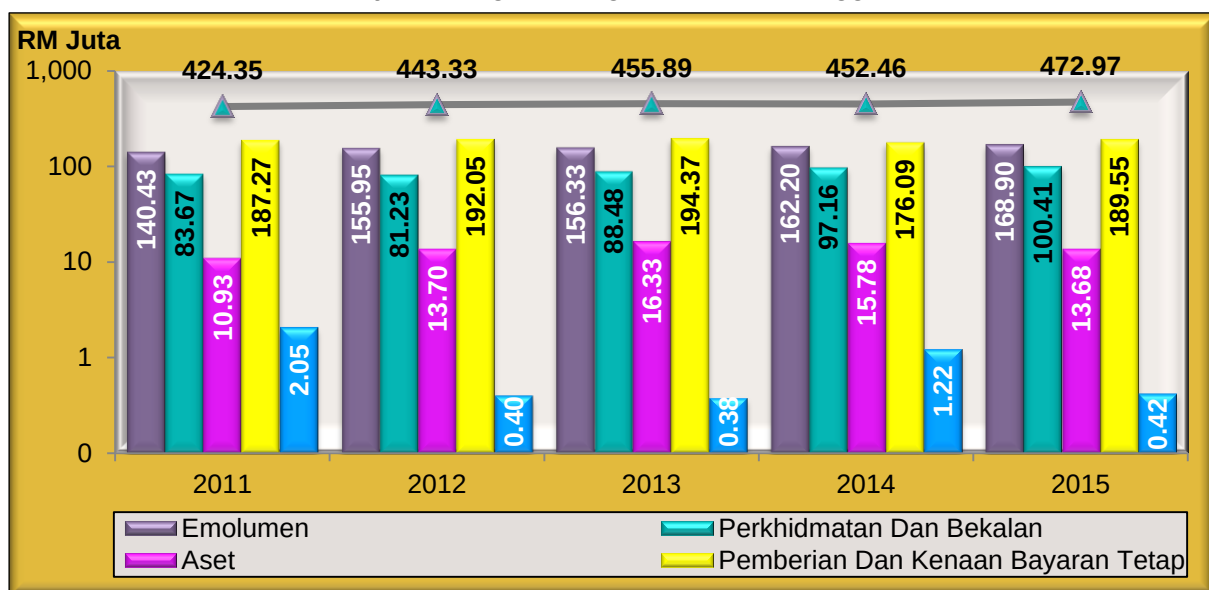
4.4.2.4. Perbandingan perbelanjaan mengurus bagi tahun 2011 hingga tahun 2015 menunjukkan peningkatan sehingga tahun 2013 kemudian menurun pada tahun 2014 dan meningkat semula pada tahun 2015 seperti yang ditunjukkan di **Jadual 4.12** dan **Carta 4.4**.

Jadual 4.12
Perbelanjaan Mengurus Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2011 Hingga 2015

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun				
		2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)
1.	Emolumen	140.43	155.95	156.33	162.20	168.90
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	83.67	81.23	88.48	97.16	100.41
3.	Aset	10.93	13.70	16.33	15.78	13.68
4.	Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	187.27	192.05	194.37	176.09	189.55
5.	Perbelanjaan Lain	2.05	0.40	0.38	1.22	0.42
Jumlah		424.35	443.33	455.89	452.46	472.97

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.4
Perbelanjaan Mengurus Bagi Tahun 2011 Hingga 2015



Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.3. Prestasi Akaun Hasil Disatukan

4.4.3.1. Kerajaan Negeri Kelantan mengakhiri tahun kewangan 2015 dengan defisit semasa berjumlah RM85.75 juta iaitu peningkatan defisit 69.9% sejumlah RM35.28 juta berbanding defisit berjumlah RM50.46 juta pada tahun 2014. Defisit terkumpul Akaun Hasil Disatukan meningkat 13.5% kepada RM722.12 juta pada tahun 2015 berbanding defisit RM636.37 juta pada tahun 2014. Maklumat lanjut adalah seperti di **Jadual 4.13**.

Jadual 4.13
Prestasi Kewangan Akaun Hasil Disatukan Pada Tahun 2015 Berbanding 2014

Perihal	Tahun		Perubahan	
	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	-585.90	-636.37	-50.46	-8.6
Hasil	402.00	387.22	-14.78	-3.7
Perbelanjaan Mengurus	452.46	472.97	20.50	4.5
Surplus/Defisit Bagi Tahun	-50.46	-85.75	-35.28	-69.9
Baki Pada 31 Disember	-636.37	-722.12	-85.75	-13.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.3.2. Analisis trend bagi tahun 2011 hingga 2015 mendapati Akaun Hasil Disatukan mencatatkan defisit terkumpul yang berterusan di mana defisit pada tahun 2015 adalah yang tertinggi bagi tempoh lima tahun tersebut. Kedudukan Akaun Hasil Disatukan bagi tahun 2011 hingga 2015 adalah seperti di **Jadual 4.14**. Akaun Hasil Disatukan mencatatkan defisit pada setiap tahun kecuali pada tahun 2011.

Jadual 4.14
Baki Akaun Hasil Disatukan Bagi Tahun 2011 Hingga 2015

Perkara	Tahun				
	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	-441.57	-438.44	-508.13	-585.90	-636.37
Hasil	427.48	373.64	378.10	402.00	387.22
Perbelanjaan Mengurus	424.35	443.33	455.89	452.46	472.97
Surplus/Defisit Bagi Tahun	3.13	-69.69	-77.78	-50.46	-85.75
Baki Pada 31 Disember	-438.44	-508.13	-585.90	-636.37	-722.12

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.5. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

4.5.1. Akaun Pinjaman Disatukan ditubuhkan mengikut kehendak Seksyen 7(b), Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini digunakan untuk mengakaun semua pinjaman yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan, bayaran balik pinjaman dan pindahan penerimaan pinjaman ke Kumpulan Wang Pembangunan atau Akaun Hasil Disatukan.

4.5.2. Pada tahun 2015, Kerajaan Negeri telah menerima pinjaman berjumlah RM63.90 juta daripada Kerajaan Persekutuan. Tujuan pinjaman yang diterima pada tahun semasa adalah bagi membiayai projek berikut:

- Projek Skim Bekalan Air Merbau Chondong Fasa II, Machang bernilai RM39.56 juta;
- Projek Menaik Taraf Loji Rawatan Air Kg Chap, Bachok bernilai RM6.00 juta;
- Projek Mengurangkan Kadar Kehilangan Air Tidak Berhasil bernilai RM7.00 juta; dan
- Projek Pembinaan Istana Negeri Kelantan (Baru) bernilai RM11.34 juta.

4.5.3. Kedudukan Akaun Pinjaman Disatukan bagi tahun 2014 dan 2015 adalah seperti di **Jadual 4.15**.

Jadual 4.15
Akaun Pinjaman Disatukan Bagi Tahun 2014 Dan 2015

Pinjaman	Tahun		Perubahan	
	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	27.70	36.16	8.46	30.5
Terimaan	118.61	63.90	-54.71	-46.1
Pindahan	110.15	60.40	-49.75	-45.2
Baki Pada 31 Disember	36.16	39.67	3.51	9.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.5.4. Akaun Pinjaman Disatukan pada akhir tahun 2015 berbaki RM39.67 juta kerana pinjaman-pinjaman bagi membiayai Projek Skim Bekalan Air Merbau Chondong Fasa II, Machang berjumlah RM28.91 juta dan Projek Menaiktaraf Loji Rawatan Air Kg Chap, Bachok berjumlah RM1.62 juta belum disalurkan kepada Air Kelantan Sdn. Bhd sementara pinjaman untuk Projek Pembinaan Istana Negeri Kelantan (Baru) berjumlah RM9.13 juta masih belum dipindahkan ke Kumpulan Wang Pembangunan pada 31 Disember 2015.

4.6. AKAUN AMANAH DISATUKAN

Akaun Amanah Disatukan adalah sebahagian daripada Kumpulan Wang Disatukan yang diwujudkan di bawah Seksyen 7(c) Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah Kerajaan, Kumpulan Wang Amanah Awam dan Akaun Wang Deposit. Semua penerimaan dan pembayaran wang amanah diakaunkan mengikut kehendak Arahan Amanah dan Suratcara Amanah di bawah Seksyen 9 dan Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan, 1957. Pada akhir tahun 2015, Akaun Amanah Disatukan berbaki kredit berjumlah RM741.86 juta berbanding baki kredit berjumlah RM674.76 juta pada tahun 2014 iaitu peningkatan sejumlah RM67.10 juta atau 9.9%.

4.6.1. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan ditubuhkan di bawah peruntukan Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 bagi tujuan mengakaunkan terimaan daripada peruntukan Kerajaan dan bayaran bagi maksud tertentu. Penubuhannya adalah tertakluk kepada kelulusan Badan Perundangan Negeri.

4.6.1.1. Kumpulan Wang Pembangunan

- a. Kumpulan Wang Pembangunan ditubuhkan di bawah Akta Kumpulan Wang Pembangunan Tahun 1966 (Akta 70) dan diperakunkan dalam Penyata Kumpulan Wang Pembangunan. Sumber kewangan bagi kumpulan wang ini terdiri daripada terimaan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan, pindahan daripada Akaun Hasil Disatukan dan Akaun Pinjaman Disatukan. Kumpulan Wang Pembangunan ini hanya boleh dibelanjakan bagi maksud yang ditentukan oleh Akta tersebut. Penerimaan kumpulan wang ini bagi tahun 2015 berjumlah RM61.07 juta adalah terdiri daripada pinjaman dari Kerajaan Persekutuan berjumlah RM9.85 juta dan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM51.22 juta. Pembayaran dari kumpulan wang pembangunan bagi tahun 2015 adalah berjumlah RM124.09 juta berbanding RM139.07 juta pada tahun 2014 iaitu menurun sejumlah RM14.98 juta atau 10.8%.
- b. Baki defisit terkumpul Kumpulan Wang Pembangunan pada akhir tahun 2014 berjumlah RM433.92 juta meningkat kepada RM496.93 juta pada akhir tahun 2015 kerana tahun semasa mencatatkan defisit perbelanjaan pembangunan berjumlah RM63.01 juta. Perbandingan baki defisit bagi tahun 2015 berbanding 2014 adalah seperti di **Jadual 4.16**.

Jadual 4.16
Baki Kumpulan Wang Pembangunan Bagi Tahun 2014 Dan 2015

Perihal	Tahun		Perubahan	
	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	-370.96	-433.92	-62.95	-17.0
Penerimaan	76.11	61.07	-15.04	-19.8
Pembayaran	139.07	124.09	-14.98	-10.8
Lebihan/Kurangan	-62.96	-63.01	-0.05	-0.1
Baki Pada 31 Disember	-433.92	-496.93	-63.01	-14.52

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

- c. Kedudukan perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2014 dan 2015 mengikut Jabatan adalah seperti di **Jadual 4.17**.

Jadual 4.17
Perbelanjaan Pembangunan Bagi Tahun 2014 Dan 2015 Mengikut Jabatan

Bil.	Jabatan	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	4.00	4.00	0.00	0.0
2.	Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	67.37	54.63	-12.74	-18.9
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	9.19	8.84	-0.25	-2.7
4.	Jabatan Pertanian Negeri	2.36	2.33	-0.02	-1.0
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	19.57	16.05	-3.52	-18.0
6.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	2.25	2.25	0.00	0.0
7.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	0.54	0.55	0.01	2.0
8.	Jabatan Perhutanan Negeri	1.01	0.93	-0.08	-8.3
9.	Pejabat Pembangunan Negeri	32.88	34.50	1.62	4.9
Jumlah		139.07	124.09	-14.98	-10.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

- d. Kedudukan perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2015 berbanding peruntukan diluluskan mengikut Jabatan pula adalah seperti di **Jadual 4.18**.

Jadual 4.18
Perbelanjaan Sebenar Berbanding Peruntukan Tahun 2015

Bil.	Jabatan/Agensi Pelaksana/Lain	Peruntukan 2015 (RM Juta)	Perbelanjaan 2015 (RM Juta)	Pencapaian (%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	4.00	4.00	100.0
2.	Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	196.22	54.63	27.8
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	9.32	8.84	94.9
4.	Jabatan Pertanian Negeri	2.36	2.33	98.9
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	21.00	16.05	76.4
6.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	2.25	2.25	100.0
7.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	0.55	0.55	100.0
8.	Jabatan Perhutanan Negeri	1.01	0.93	91.7
9.	Pejabat Pembangunan Negeri	43.60	34.50	79.1
10.	Perbelanjaan Mengejut	2.50	0.00	0.0
Jumlah		282.81	124.09	43.9

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

- e. Merujuk kepada **Jadual 4.18**, semua Jabatan telah berbelanja melebihi daripada 50% berbanding peruntukan diterima kecuali pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan yang berbelanja kurang daripada 50% manakala Perbelanjaan Mengejut pula tidak dibelanjakan langsung sepanjang tahun 2015.

4.6.1.2. Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri

- a. Kumpulan Wang ini ditubuhkan di bawah Seksyen 10(1)(a) Akta Tatacara Kewangan Tahun 1957. Sumber kewangan akaun amanah ini adalah daripada pemberian Kerajaan Persekutuan. Akaun amanah ini digunakan khusus bagi membiayai program penyelenggaraan semua jalan negeri dan perbelanjaan pengurusan lain yang berkaitan. Baki Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri pada akhir tahun 2015 adalah berjumlah RM575.19 juta berbanding RM557.15 juta pada akhir tahun 2014 iaitu peningkatan sejumlah RM18.04 juta atau 3.24%. Kedudukan baki Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan-jalan Negeri bagi tahun 2011 hingga 2015 adalah seperti di **Jadual 4.19**.

Jadual 4.19
**Kedudukan Baki Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan-Jalan Negeri
Bagi Tahun 2011 Hingga 2015**

Tahun	Baki Pada 1 Januari (RM Juta)	Terimaan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Baki Pada 31 Disember (RM Juta)	Penggunaan (%)
2011	279.31	100.96	36.40	343.87	36.1
2012	343.87	132.78	56.92	419.73	42.9
2013	419.73	178.59	84.52	513.80	47.3
2014	513.80	185.65	142.30	557.15	76.6
2015	557.15	192.40	174.36	575.19	90.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

- b. Peruntukan daripada Kerajaan Persekutuan yang diterima pada tahun 2015 meningkat sejumlah RM6.75 juta selari dengan peningkatan panjang jalan negeri yang didaftarkan. Panjang jalan yang didaftarkan ialah 20,021.22 km termasuk jalan pertanian di bawah seliaan Jabatan Pengairan dan Saliran sepanjang 281.10 km yang baru dimasukkan pada tahun 2015 berbanding 19,064.15 km pada tahun 2014. Walaupun perbelanjaan meningkat sejumlah RM32.06 juta pada tahun 2015 berbanding 2014, akaun amanah masih menunjukkan baki yang tinggi pada setiap tahun.

4.6.1.3. Tabung Amanah Tok Kenali

- a. Tabung Amanah Tok Kenali (TATOK) telah ditubuhkan di bawah Enakmen No.8 Tahun 1992 dan disifatkan telah mula berkuat kuasa pada 1 Ogos 1992. Ianya ditadbir dan dikawal oleh Lembaga Tabung Amanah Tok Kenali yang dipengerusikan oleh Yang Amat Berhormat Menteri Besar. Pihak Berkuasa Kewangan Negeri adalah bertanggungjawab atas pentadbiran dan pengurusan harian hal ehwal Tabung.
- b. Sumber kewangan TATOK adalah daripada wang pampasan yang diterima oleh Kerajaan Negeri di bawah perjanjian antara Kerajaan Negeri Kelantan dan Tenaga Nasional Bhd berkenaan dengan Projek Hidroelektrik Pergau. Selain daripada itu TATOK juga memperoleh pendapatan daripada pelaburan tabung, segala wang yang diterima oleh Negeri di mana Pihak Berkuasa Negeri telah menentukan sama ada dipindah atau dibayar ke dalam Tabung dan segala pemberian, derma, endowmen, hadiah, sumbangan dan bekues sebagaimana yang dibuat kepada atau untuk faedah Tabung. Pendapatan daripada pelaburan Tabung boleh digunakan bagi maksud melaksanakan projek-projek pembangunan insan dan Negeri selepas tamat tempoh lima tahun daripada tarikh mulanya berkuat kuasa Enakmen dan mendapat kelulusan daripada Pihak Berkuasa Negeri.
- c. Pada tahun 2015, baki Akaun ini berjumlah RM5.65 juta berbanding RM5.49 juta pada tahun 2014 mencatatkan peningkatan sejumlah RM0.16 juta atau 2.91%. Daripada baki RM5.65 juta, sejumlah RM1.40 juta dipegang dalam bentuk wang tunai dan selebihnya iaitu RM4.25 juta merupakan simpanan pelaburan. Terimaan semasa adalah berjumlah RM1.74 juta dan bayaran semasa adalah berjumlah RM1.59 juta. Terimaan utama TATOK bagi tahun 2015 adalah terdiri daripada sumbangan untuk pembangunan tanah berjumlah RM0.49 juta, sumbangan dari exco sebanyak RM0.33 juta dan keuntungan pelaburan berjumlah RM0.14 juta. TATOK juga telah menjual pelaburan saham *Public Islamic Strategic Bond Fund* dan *Public Islamic Infrastructure Bond Fund* dan mendapat keuntungan sebanyak RM0.08 juta. Bayaran utama pada tahun 2015 adalah terdiri daripada emolumen dan Kumpulan Wang Simpanan Pekerja berjumlah RM0.42 juta, bayaran untuk projek pembangunan di Mukim Parit Daerah Limbat, Kota Bharu sebanyak RM0.21 juta, Seminar Pemikiran Islam Semasa berjumlah RM0.15 juta, Program Pembangunan Komuniti dan Khidmat Masyarakat berjumlah RM0.12 juta dan Pelaburan berjumlah RM0.11 juta.

4.6.2. Kumpulan Wang Amanah Awam

Kumpulan Wang Amanah Awam ditubuhkan di bawah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957 iaitu terdiri daripada Kumpulan Wang Khas yang dipegang oleh Kerajaan Negeri dan wang amanah yang diterima bagi maksud tertentu. Pengurusan akaun ini perlu dibuat mengikut Arahan Amanah yang diluluskan oleh Perbendaharaan Negeri.

4.6.2.1. Sejumlah 21 Akaun Amanah diselenggara pada tahun 2015 iaitu 15 Akaun Amanah yang masih aktif, 3 Akaun Amanah dengan baki tidak berubah dan 3 Akaun Amanah yang telah ditutup pada tahun semasa.

4.6.2.2. Pada tahun 2015 baki Kumpulan Wang Amanah Awam telah meningkat sejumlah RM10.85 juta atau 15.4% kepada RM81.41 juta berbanding RM70.56 juta pada tahun 2014. Sebab utama peningkatan adalah kerana baki Tabung Amanah Bencana Banjir Negeri Kelantan yang diwujudkan untuk membantu mangsa banjir meningkat sebanyak RM6.32 juta atau 188.66% kepada RM9.66 juta pada tahun 2015 berbanding RM3.35 juta pada tahun 2014. Kedudukan Kumpulan Wang Amanah pada tahun 2015 berbanding 2014 adalah seperti di **Jadual 4.20**.

Jadual 4.20
Kedudukan Kumpulan Wang Amanah Awam
Pada Tahun 2015 Berbanding 2014

Perkara	Tahun		Perubahan	
	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	577.59	70.56	-507.03	-87.8
Penerimaan	36.07	40.10	4.03	11.2
Pembayaran	543.10	29.25	-512.85	-94.6
Baki Pada 31 Disember	70.56	81.41	10.85	15.4

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.6.2.3. Tiga akaun amanah dengan baki sejumlah RM3.78 juta tidak aktif bagi tempoh melebihi 3 tahun iaitu Akaun Amanah Projek Penubuhan Kilang Pemprosesan Kenaf dan Projek Pengeluaran dan Pemprosesan Ubi Keledek, Akaun Amanah Dana Khas Kerajaan Persekutuan dan Akaun Amanah Membaiki Istana Kubang Kerian. Akaun Amanah ini wajarlah ditutup dan bakinya dipindahkan ke Hasil Kerajaan Negeri atau sepertimana arahan Amanah.

4.6.2.4. Tiga Akaun Amanah yang ditutup pada tahun 2015 ialah Akaun Amanah Tabung Bencana Banjir Negeri Kelantan (Perumahan), Tabung Serambi Mekah (Sumber Zakat) dan Akaun Amanah Pembangunan JPS Negeri Kelantan.

4.6.2.5. Tabung Serambi Mekah

- a. Akaun Amanah Tabung Serambi Mekah ditubuhkan untuk mengakaunkan wang pemberian daripada Kerajaan Persekutuan, Kerajaan Negeri, agensi Kerajaan, anak-

anak syarikat Kerajaan Negeri dan syarikat-syarikat swasta. Wang dalam Tabung ini akan digunakan untuk membiayai aktiviti-aktiviti pembangunan sosio ekonomi berbentuk bantuan segera kepada golongan fakir miskin, mangsa malapetaka dan bencana alam untuk kesejahteraan rakyat.

- b. Akaun ini yang pada asalnya dikawal oleh Pejabat Perbendaharaan Negeri telah diletakkan di bawah kawalan Pejabat Pembangunan Negeri mulai tahun 2015 dan ditadbir oleh suatu Jawatankuasa Akaun yang dipengerusikan oleh YAB Menteri Besar. Pada tahun 2015, baki Akaun ini berjumlah RM2.43 juta berbanding tahun 2014 sebanyak RM4.71 juta iaitu merekodkan penurunan sejumlah RM2.28 juta atau 48.41%. Akaun Tabung Serambi Mekah (Sumber Zakat) telah ditutup dan bakinya dipindahkan ke dalam Tabung Serambi Mekah (Sumber Halal).

4.6.2.6. Akaun Amanah Kumpulan Wang Pemulihan Bersama

- a. Akaun Amanah ini ditubuhkan pada tahun 2012 bertujuan bagi pemulihan tanah lombong yang menjadi subjek kepada pajakan melombong pengendalian skala kecil. Wang dalam akaun amanah ini hendaklah digunakan bagi penyediaan pelan pemulihan tanah selain daripada tanah bermilik yang terjejas oleh perlombongan sebelum Enakmen Mineral 2001 berkuat kuasa serta pelan pemulihan tanah kerajaan/tanah rizab dan tanah bermilik (lesen tuan punya) yang terjejas selepas enakmen ini berkuat kuasa. Wang dalam akaun ini juga digunakan bagi pelaksanaan mana-mana pelan tersebut. Pada tahun 2015, baki Kumpulan Wang ini berjumlah RM8.4 juta berbanding RM5.91 juta pada tahun 2014 yang menunjukkan peningkatan sejumlah RM2.49 juta atau 42.21%.
- b. Semenjak ditubuhkan pada tahun 2012 baki akaun ini sentiasa meningkat setiap tahun kerana penerimaan yang semakin bertambah manakala tiada perbelanjaan dibuat daripada akaun ini kerana tiada aktiviti pemulihan tanah lombong yang dijalankan sepanjang tempoh tiga tahun.

4.6.2.7. Tabung Amanah Bencana Banjir Negeri Kelantan

- a. Akaun Amanah ini ditubuhkan pada bulan Disember tahun 2014 untuk menerima dan mengaakunkan wang pemberian daripada Kerajaan Persekutuan, Kerajaan Negeri dan lain-lain sumbangan dan digunakan bagi tujuan membantu mangsa-mangsa banjir di Negeri Kelantan.
- b. Jawatankuasa Akaun ini dipengerusikan oleh YAB Menteri Besar Kelantan dan pengurusan Akaun dikawal oleh Pegawai Kewangan Negeri. Terimaan pada tahun 2015 adalah sebanyak RM13.69 juta berbanding RM3.35 juta pada tahun 2014. Bayaran yang dibuat ke atas perbelanjaan termasuk pembinaan rumah kepada mangsa banjir pada tahun 2015 adalah sebanyak RM7.38 juta. Baki pada tahun 2015 adalah sebanyak RM9.66 juta.

4.7. PENYATA PRESTASI KEWANGAN

4.7.1. Prestasi kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun 2015 menunjukkan perubahan kurang memuaskan berbanding tahun 2014. Pada tahun 2015, Kerajaan Negeri telah mencatatkan peningkatan defisit berjumlah RM35.28 juta atau 69.9% menjadikan defisit berjumlah RM85.75 juta berbanding defisit berjumlah RM50.46 juta pada tahun 2014. Peningkatan defisit ini adalah disebabkan penurunan dalam kutipan hasil Kerajaan Negeri dalam tahun 2015 yang berjumlah RM14.78 juta manakala perbelanjaan meningkat RM20.5 juta seperti di **Jadual 4.21**.

Jadual 4.21
Perbandingan Prestasi Kewangan Tahun 2014 Dan 2015

Bil.	Butiran	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Hasil	402.00	387.22	-14.78	-3.7
2.	Perbelanjaan Mengurus	452.46	472.97	20.50	4.5
	Lebihan/Defisit	-50.46	-85.75	-35.28	-69.9

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

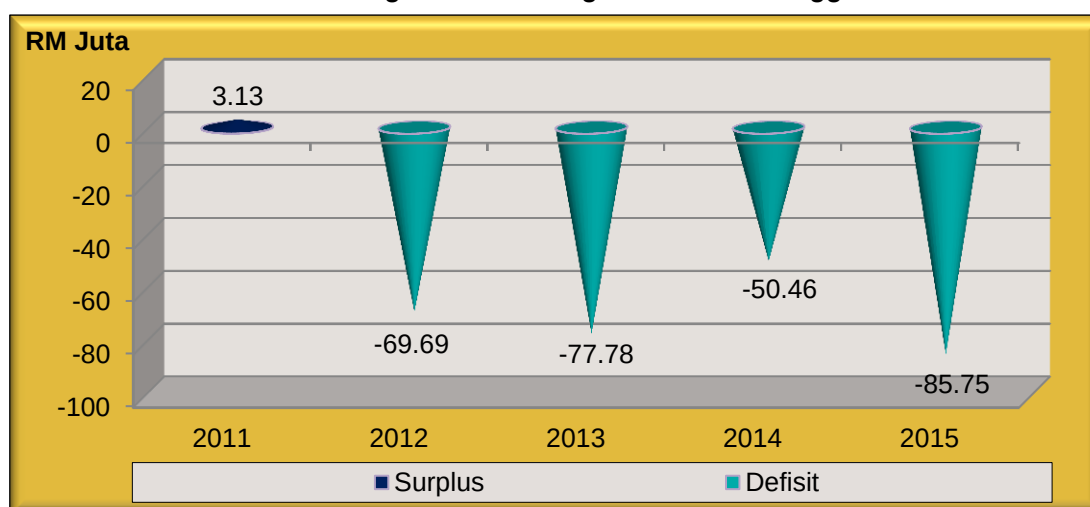
4.7.2. Analisis perbandingan lebihan/kurangan pendapatan bagi tahun 2011 hingga 2015 menunjukkan defisit perbelanjaan mengurus pada setiap tahun kecuali pada tahun 2011 seperti di **Jadual 4.22** dan **Carta 4.5**.

Jadual 4.22
Prestasi Hasil Berbanding Perbelanjaan Mengurus
Bagi Tahun 2011 Hingga 2015

Bil.	Perkara	Tahun				
		2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)
1.	Hasil	427.48	373.64	378.10	402.00	387.22
2.	Perbelanjaan Mengurus	424.35	443.33	455.89	452.46	472.97
	Lebihan/Defisit	3.13	-69.69	-77.78	-50.46	-85.75

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.5
Prestasi Kewangan Semasa Bagi Tahun 2011 Hingga 2015



Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.7.3. Dari segi prestasi kewangan keseluruhan juga menunjukkan penurunan di mana defisit keseluruhan bagi tahun 2015 meningkat sejumlah RM20.30 juta berbanding tahun 2014 iaitu dari defisit keseluruhan berjumlah RM189.53 juta bagi tahun 2014 kepada defisit keseluruhan berjumlah RM209.83 juta bagi tahun 2015. Defisit keseluruhan bagi tahun 2015 telah dibiayai oleh sumber Pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM13.35 juta, Pemberian Pertambahan Hasil II berjumlah RM22.62 juta, Pemberian Tahap Pembangunan Ekonomi Dan Kesejahteraan Rakyat berjumlah RM28.60 juta dan perubahan tunai, pelaburan dan amanah berjumlah RM145.26 juta.

4.8. PENYATA AKAUN MEMORANDUM

Penyata Akaun Memorandum menunjukkan baki aset dan liabiliti Kerajaan yang boleh dilupuskan atau perlu dilunaskan pada masa akan datang yang tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

4.8.1. Pinjaman Boleh Dituntut

4.8.1.1. Pinjaman Boleh Dituntut adalah merupakan pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Agensi dan Pihak Berkuasa Tempatan menggunakan sumber Kerajaan Negeri atau pinjaman yang diperoleh daripada Kerajaan Persekutuan. Pada akhir tahun 2015, baki Pinjaman Boleh Dituntut meningkat sejumlah RM46.85 juta atau 4.9% daripada RM957.51 juta pada tahun 2014 kepada RM1,004.36 juta pada tahun 2015. Antara sebab peningkatan adalah kerana pertambahan pinjaman sejumlah RM50.55 juta kepada Air Kelantan Sdn. Bhd untuk projek-projek bekalan air. Perbandingan baki pinjaman boleh dituntut bagi tahun 2014 dan 2015 adalah seperti di **Jadual 4.23**.

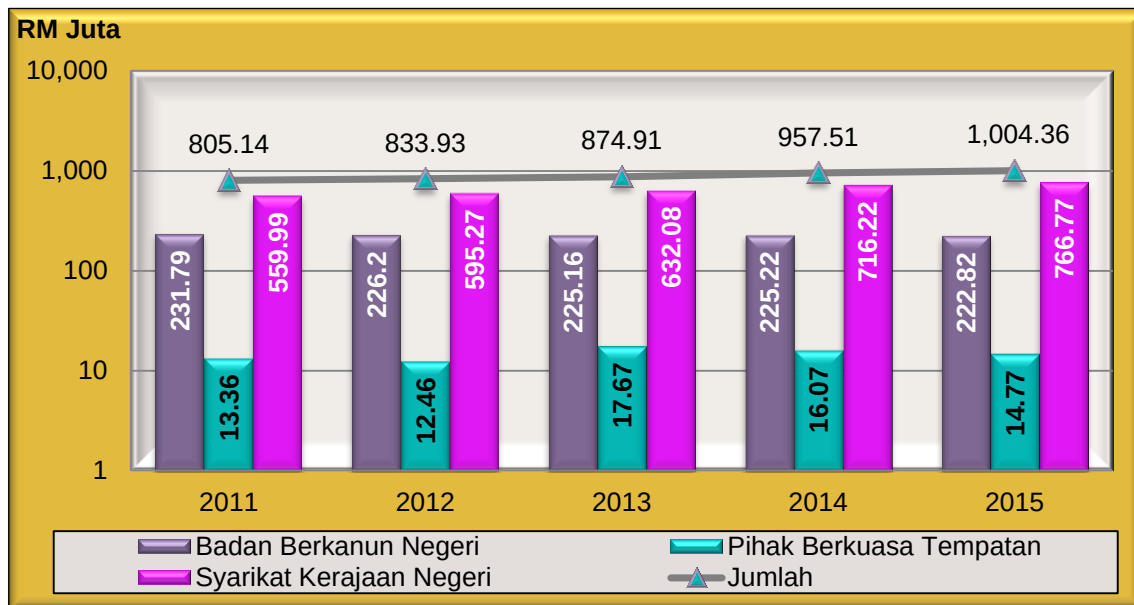
Jadual 4.23
Kedudukan Pinjaman Boleh Dituntut Pada Tahun 2014 Dan 2015

Bil.	Butiran Pinjaman	Baki Hutang		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Badan Berkanun Negeri	225.22	222.82	-2.40	-1.1
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	16.07	14.77	-1.30	-8.1
3.	Syarikat Kerajaan Negeri	716.22	766.77	50.55	7.1
Jumlah		957.51	1,004.36	46.85	4.9

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.1.2. Analisis perbandingan baki pinjaman boleh dituntut bagi tahun 2011 hingga 2015 menunjukkan peningkatan baki Pinjaman Boleh Dituntut pada setiap tahun. Kedudukan baki Pinjaman Boleh Dituntut bagi tempoh tahun 2011 hingga 2015 adalah seperti di **Carta 4.6**. Baki pinjaman pada tahun 2015 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

Carta 4.6
Kedudukan Baki Pinjaman Boleh Tuntut Bagi Tahun 2011 Hingga 2015



Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.1.3. Pada tahun 2015, Agensi sepatutnya membayar ansuran pinjaman Kerajaan Negeri berjumlah RM273.38 juta yang terdiri daripada bayaran anuiti tahun semasa sejumlah RM41.31 juta dan tunggakan berjumlah RM232.07 juta. Kedudukan ansuran pinjaman Agensi yang sepatutnya dijelaskan kepada Kerajaan Negeri berbanding dengan bayaran sebenar yang telah dibuat pada tahun 2015 adalah seperti di **Jadual 4.24**.

Jadual 4.24
Kedudukan Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut Pada Tahun 2015

Bil.	Agensi	Tunggakan Pada 1.1.2015 (RM Juta)	Anuiti 2015 (RM Juta)	Jumlah Patut Dijelaskan Tahun 2015 (RM Juta)	Jumlah Telah Dijelaskan Tahun 2015 (RM Juta)	Tunggakan Pada 31.12.2015 (RM Juta)
1.	Badan Berkanun Negeri	85.32*	9.93	95.25	7.22	88.02
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	8.63	1.00	9.63	1.30	8.33
3.	Syarikat Kerajaan Negeri	138.12	30.38	168.51	0.00	168.51
Jumlah		232.07	41.31	273.38	8.52	264.86

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Nota: * Dinyatakan semula setelah mengambil kira penjadualan semula pinjaman Perbadanan Stadium (Jumlah tunggakan dikira berdasarkan jumlah tunggakan pokok dan tunggakan faedah)

4.8.1.4. Semakan Audit mendapati 32 (57.1%) daripada 56 pinjaman mempunyai tunggakan bayaran balik dengan tempoh tunggakan antara satu hingga 28 tahun melibatkan 169 ansuran tertunggak. Tunggakan bayaran balik pinjaman pada akhir tahun 2015 meningkat sejumlah RM32.79 juta (14.1%) menjadi RM264.86 juta berbanding RM232.07 juta pada akhir tahun 2014. Peningkatan jumlah tunggakan bayaran balik pinjaman ini antaranya adalah disebabkan oleh peminjam membuat bayaran balik kurang

daripada amaun anuiti tahun 2015 atau tidak membuat bayaran langsung ditambah dengan kenaan faedah untuk tahun semasa. Butirannya adalah seperti di **Jadual 4.25**.

Jadual 4.25
Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Tuntut
Kedudukan Pada Akhir Tahun 2014 Dan 2015

Peminjam	Pinjaman			Tunggakan Bayaran Balik				Bil. Ansuran Tertunggak Sehingga Akhir Tahun 2015	Tempoh Tertunggak Sehingga Akhir Tahun 2015 (Tahun)
		Ada Tunggakan		31.12.2014	31.12.2015	Tambahan/ (Kurangan)			
	(Bil.)	(Bil.)	(%)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(%)		
Badan Berkanun Negeri	11	5	45.5	85.32	88.02	2.7	3.2	34	1-28
Pihak Berkuasa Tempatan	16	6	37.5	8.63	8.33	-0.3	-3.5	15	1-22
Syarikat Kerajaan Negeri	29	21	72.4	138.12	168.51	30.39	22.0	120	1-8
JUMLAH	56	32	57.1	232.07	264.86	32.79	14.1	169	1-28

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.2. Pelaburan

4.8.2.1. Pelaburan oleh Kerajaan Negeri melalui peruntukan belanja mengurus ditunjukkan di Penyata Akaun Memorandum. Pada akhir tahun 2015, baki pelaburan di Penyata Akaun Memorandum berjumlah RM7.33 juta berbanding RM9.29 juta pada tahun 2014 iaitu menurun sejumlah RM1.96 juta atau 21.1%. Penurunan pelaburan ini adalah disebabkan pengeluaran pelaburan Ziyad NID-i bernilai RM2.0 juta yang matang pada tahun 2015. Keuntungan terkumpul yang diperolehi daripada pelaburan Ziyad NID-i dari tahun 2010 hingga 2015 adalah RM0.14 juta termasuk bayaran terakhir sejumlah RM10,000 ribu pada bulan Januari 2015. Kedudukan pelaburan Kerajaan Negeri bagi tempoh lima tahun adalah seperti di **Jadual 4.26**.

Jadual 4.26
Kedudukan Pelaburan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2011 Hingga 2015

Bil.	Pelaburan	Tahun				
		2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM juta)
1.	Malaysia Airports Holdings Berhad	4.75	4.75	4.75	4.75	4.75
2.	Petron, Malaysia Mining Corporation dan Zelan	0.13	0.13	0.12	0.12	0.12
3.	Pelaburan Portfolio	8.61	6.67	4.47	4.42	2.46
Jumlah		13.49	11.55	9.34	9.29	7.33

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.2.2. Kedudukan nilai kos berbanding nilai pasaran pelaburan Kerajaan Negeri bagi tahun 2015 adalah seperti **Jadual 4.27**. Semua pelaburan merekodkan peningkatan harga pada akhir tahun kewangan 2015.

Jadual 4.27
Perbandingan Nilai Kos Dan Nilai Pasaran Pelaburan Kerajaan Negeri
Pada 31 Disember 2015

Bil.	Pelaburan	Nilai Kos (RM Juta)	Nilai Pasaran (RM Juta)	Perubahan (RM Juta)
1.	Malaysia Airports Holdings Berhad	4.75	10.66	5.91
2.	Petron Malaysia Refining & Marketing Berhad	0.11	0.54	0.43
3.	Malaysia Mining Corporation Berhad	0.01	0.03	0.02
4.	CIMB Private Banking	2.46	2.72	0.26
Jumlah		7.33	13.95	6.60

Sumber: Jadual Pelaburan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.3. Hutang Awam

4.8.3.1. Kerajaan Negeri dari semasa ke semasa ada menerima pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan bagi membiayai projek pembangunannya. Pada tahun 2015, baki hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan telah meningkat sejumlah RM61.25 juta atau 4.7% menjadi RM1,354.81 juta berbanding RM1,293.56 juta pada tahun 2014. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh Kerajaan Negeri mendapat tambahan pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan bagi Projek Bekalan Air dan pembinaan Istana Negeri Kelantan (Baru). Kedudukan hutang Kerajaan Negeri pada tahun 2015 berbanding tahun 2014 adalah seperti di **Jadual 4.28**.

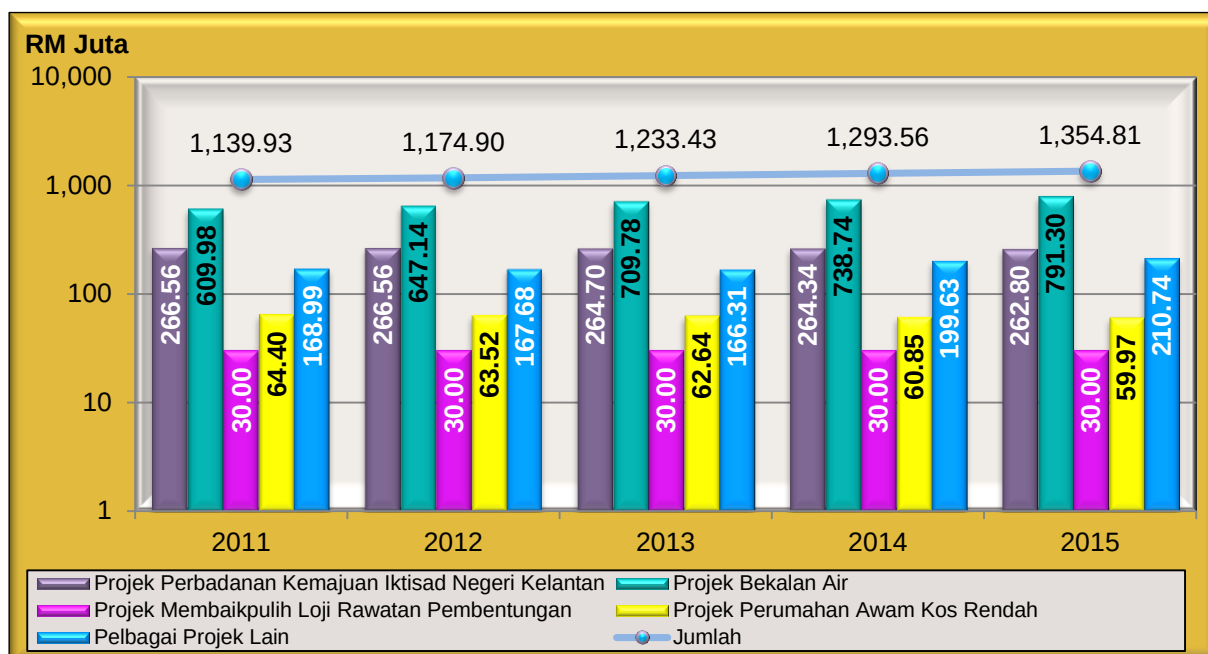
Jadual 4.28
Kedudukan Hutang Awam Pada Tahun 2014 Dan 2015

Bil.	Tujuan Pinjaman	Baki Hutang		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	264.34	262.80	-1.54	-0.6
2.	Projek Bekalan Air	738.74	791.30	52.56	7.1
3.	Projek Membaikpulih Loji Rawatan Pembentukan	30.00	30.00	0.00	0.0
4.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	60.85	59.97	-0.88	-1.4
5.	Pelbagai Projek Lain	199.63	210.74	11.11	5.6
Jumlah		1,293.56	1,354.81	61.25	4.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.3.2. Analisis perbandingan baki hutang awam bagi tahun 2011 hingga 2015 menunjukkan peningkatan baki hutang awam bagi setiap tahun. Kedudukan baki hutang awam bagi tempoh tahun 2011 hingga 2015 adalah seperti di **Carta 4.7**. Kedudukan baki hutang awam tahun 2015 adalah yang tertinggi dalam tempoh 5 tahun.

Carta 4.7
Kedudukan Hutang Awam Bagi Tahun 2011 Hingga 2015



Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.3.3. Selain itu, Kerajaan Negeri mempunyai tunggakan bayaran balik kepada Kerajaan Persekutuan pada tahun 2015 berjumlah RM348.09 juta iaitu meningkat sejumlah RM43.25 juta atau 14.2% berbanding RM304.84 juta pada tahun 2014. Tunggakan ini melibatkan 27 pinjaman atau 69.2% daripada sejumlah 39 pinjaman yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan. Pada tahun 2015, Kerajaan Negeri telah membuat bayaran balik pinjaman kepada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM4.45 juta atau 1.3% daripada RM352.54 juta jumlah yang perlu dijelaskan dalam tahun semasa. Kedudukan tunggakan bayaran balik hutang awam tahun 2015 adalah seperti di **Jadual 4.29**.

Jadual 4.29
Jadual Kedudukan Tunggakan Bayaran Balik Hutang Awam Pada Tahun 2015

Bil.	Tujuan Pinjaman	Tunggakan Pada 1.1.2015 (RM Juta)	Anuiti 2015 (RM Juta)	Jumlah Patut Dijelaskan Tahun 2015 (RM Juta)	Jumlah Telah Dijelaskan Tahun 2015 (RM Juta)	Tunggakan Pada 31.12.2015 (RM Juta)
1.	Projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	65.66	9.30	74.96	3.04	71.92
2.	Projek Bekalan Air	177.99	29.02	207.01	0.00	207.01
3.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	12.16	2.61	14.77	0.88	13.89
4.	Pelbagai Projek Lain	47.67	5.41	53.08	0.54	52.54
5.	Projek Membaikpulih Loji Rawatan Pembentukan	1.36	1.36	2.72	0.00	2.72
Jumlah		304.84	47.70	352.54	4.45	348.09

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Nota: * Jumlah tunggakan adalah mengambilkira jumlah pokok dan faedah untuk pinjaman tersebut.

4.8.4. Akaun Belum Terima

4.8.4.1. Peraturan mengenai Akaun Belum Terima dinyatakan dalam Arahan Perbendaharaan 89, yang menghendaki setiap Pegawai Pengawal menghantar suatu penyata mengenai apa-apa hasil yang sepatutnya diterima pada 31 Disember kepada Bendahari Negeri dengan salinannya kepada Jabatan Audit Negara. Pekeliling Perbendaharaan Malaysia WP10.6 juga menjelaskan penyelenggaraan dan Pelaporan Akaun Belum Terima. Selain itu, Surat Pekeliling Perbendaharaan Negeri Bagi Penutupan Akaun Negeri Kelantan Tahun 2015 menghendaki Penyata Akaun Belum Terima 2015 dikemukakan kepada Bendahari Negeri dengan salinannya kepada Pengarah Audit Negeri sebelum atau pada 7 Januari 2016.

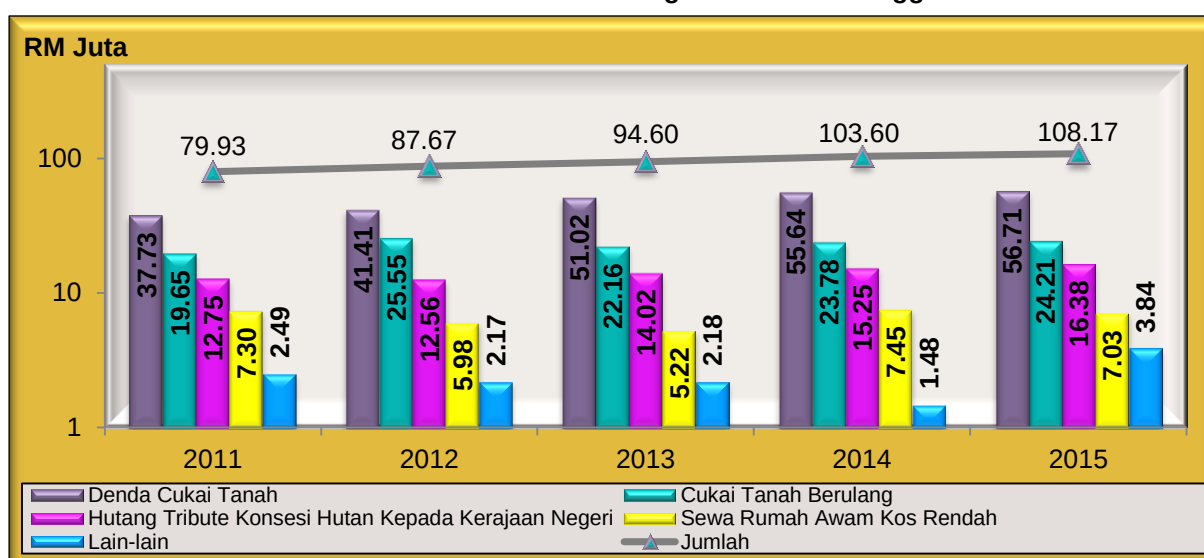
4.8.4.2. Akaun Belum Terima Negeri Kelantan telah meningkat sejumlah RM4.57 juta atau 4.4% kepada RM108.17 juta pada tahun 2015 berbanding RM103.60 juta pada tahun 2014. Analisis perbandingan Akaun Belum Terima bagi tahun 2011 hingga 2015 menunjukkan peningkatan Akaun Belum Terima pada setiap tahun. Akaun Belum Terima tertinggi adalah pada tahun 2015. Kedudukan Akaun Belum Terima bagi tahun 2011 hingga 2015 adalah seperti di **Jadual 4.30** dan **Carta 4.8**.

Jadual 4.30
Kedudukan Akaun Belum Terima Bagi Tahun 2011 Hingga 2015

Butiran	Baki Pada Akhir Tahun				
	2011 (RM Juta)	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)
Denda Cukai Tanah	37.73	41.41	51.02	55.64	56.71
Cukai Tanah Berulang	19.65	25.55	22.16	23.78	24.21
Hutang Tribute Konsesi Hutan Kepada Kerajaan Negeri	12.75	12.56	14.02	15.25	16.38
Sewa Rumah Awam Kos Rendah	7.30	5.98	5.22	7.45	7.03
Lain-lain	2.49	2.17	2.18	1.48	3.84
Jumlah	79.93	87.67	94.60	103.60	108.17

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.8
Kedudukan Akaun Belum Terima Bagi Tahun 2011 Hingga 2015



Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.4.3. Tunggakan Cukai Tanah Berulang merupakan 22.4% daripada jumlah keseluruhan Akaun Belum Terima tahun 2015. Pejabat Tanah Dan Jajahan Gua Musang mencatatkan peningkatan tunggakan Cukai Tanah Berulang tertinggi pada tahun 2015 iaitu RM0.83 juta atau 38.6% menjadi RM2.98 juta pada tahun 2015 berbanding RM2.15 juta pada tahun 2014. Manakala Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu mencatatkan penurunan sejumlah RM1.12 juta atau 12.8% menjadi RM7.63 juta berbanding RM8.75 pada tahun 2014. Butiran tunggakan Cukai Tanah Berulang mengikut Pejabat Tanah Dan Jajahan pada tahun 2015 berbanding 2014 adalah seperti di **Jadual 4.31**.

Jadual 4.31
Tunggakan Cukai Tanah Berulang Pada Tahun 2015 Berbanding 2014

Bil.	Jabatan	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu	8.75	7.63	-1.12	-12.8
2.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Kuala Krai	3.72	3.93	0.21	5.7
3.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Gua Musang	2.15	2.98	0.83	38.6
4.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas	2.19	2.29	0.10	4.5
5.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Tanah Merah	2.04	2.21	0.17	8.4
6.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang	1.20	1.32	0.12	9.8
7.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh	1.26	1.18	-0.08	-6.3
8.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Jeli	1.18	1.18	0.00	0.0
9.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Bachok	0.84	0.89	0.04	5.0
10.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Tumpat	0.45	0.60	0.16	34.6
Jumlah		23.78	24.21	0.43	1.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.9. RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

4.9.1. Secara keseluruhannya, prestasi kewangan Kerajaan Negeri Kelantan pada akhir tahun 2015 adalah sederhana. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri telah mengalami penurunan sejumlah RM15.14 juta atau 20.3% iaitu daripada RM74.55 juta pada tahun 2014 kepada RM59.41 juta pada tahun 2015. Akaun Hasil Disatukan menurun sejumlah RM85.75 juta menjadi defisit RM722.12 juta pada tahun 2015 daripada defisit RM636.37 juta pada 2014. Tunggakan bayaran pinjaman boleh tuntutan daripada agensi Kerajaan Negeri telah meningkat daripada RM232.07 juta pada tahun 2014 kepada RM264.86 juta tahun 2015. Pelaburan menurun daripada RM18.52 juta pada tahun 2014 kepada RM15.56 juta tahun 2015. Hutang awam pula meningkat daripada RM1.29 bilion pada tahun 2014 kepada RM1.35 bilion direkodkan pada tahun 2015. Tunggakan bayaran balik hutang awam kepada Kerajaan Persekutuan juga turut meningkat daripada RM304.84 juta pada tahun 2014 kepada RM348.09 juta tahun 2015.

4.9.2. Pihak Audit mengesyorkan Kerajaan Negeri meningkatkan usaha bagi mengutip tunggakan hasil berjumlah RM108.17 juta dan mengawal perbelanjaan dengan mengamalkan perbelanjaan berhemat bagi memperkukuhkan kewangan Kerajaan Negeri.



BAHAGIAN III

RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

BAHAGIAN III

RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

5. PENCAPAIAN PELAKSANAAN PROJEK PEMBANGUNAN RMKe-10

5.1. Rancangan projek pembangunan Negeri Kelantan digubal bagi menjelaskan strategi, program/projek yang akan diperkenal dan dilaksanakan untuk mencapai objektif pembangunan Negeri Kelantan. Bagi menjayakan RMKe-10, Kerajaan Negeri telah meluluskan sejumlah RM1.22 bilion kepada 9 Jabatan dan sehingga 31 Disember 2015 sejumlah RM756.61 juta atau 62.2% daripada peruntukan RMKe-10 telah dibelanjakan.

5.2. Secara keseluruhannya, berdasarkan peruntukan RMKe-10 yang diluluskan sehingga akhir tahun 2015 sebanyak tujuh Jabatan telah mencapai prestasi perbelanjaan melebihi 50% iaitu Pejabat Pembangunan Negeri (86.0%), Jabatan Kerja Raya Negeri (86.3%), Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri (90.7%), Jabatan Pertanian Negeri (99.8%), Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri (99.2%), Jabatan Perhutanan Negeri (93.0%) dan Jabatan Perikanan Negeri (98.5%). Manakala dua Jabatan iaitu Pejabat Perbendaharaan Negeri dan Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri hanya mencapai perbelanjaan masing-masing 49.8% dan 49.2%.

5.3. Di antara punca perbelanjaan tidak mencapai tahap melebihi 50% bagi Pejabat Perbendaharaan Negeri kerana perbelanjaan bagi Projek Bekalan Air (Sumber Pinjaman) dan Projek Membaik Pulih Loji Rawatan Kumbahan/Pembentungan telah dikeluarkan dari Kumpulan Wang Pembangunan bermula tahun 2014, bagaimanapun jumlah peruntukan masih lagi dikekalkan. Manakala bagi Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri pula adalah disebabkan oleh beberapa projek berimpak tinggi yang tidak dapat disiapkan di dalam tahun 2015. Prestasi perbelanjaan pembangunan di bawah RMKe-10 adalah seperti di **Jadual 5.1**.

Jadual 5.1
Pencapaian Perbelanjaan Pembangunan Di Bawah RMKe-10 Sehingga 31 Disember 2015

Bil.	Jabatan/Pejabat	Bil. Projek	Peruntukan Yang Diluluskan 2011-2015 (RM Juta)	Perbelanjaan Sehingga 31.12.2015 (RM Juta)	Pencapaian (%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	192	301.75	150.17	49.8
2.	Pejabat MB Dan SUK	1,976	505.10	248.60	49.2
3.	Pejabat Pembangunan Negeri (*)	13,125	239.70	206.11	86.0
4.	Jabatan Kerja Raya Negeri	248	96.35	83.18	86.3
5.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	1,479	43.78	39.70	90.7
6.	Jabatan Pertanian Negeri	859	11.83	11.80	99.8
7.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	68	9.82	9.74	99.2
8.	Jabatan Perhutanan Negeri	62	5.05	4.70	93.0
9.	Jabatan Perikanan Negeri	74	2.64	2.60	98.5
Jumlah		18,083	1,216.03	756.61	62.2

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Nota: * - Termasuk Projek Bukan Fizikal di bawah Program Rancangan Kecil Pembangunan.

5.4. Sehingga 31 Disember 2015, bilangan projek yang dirancang oleh Kerajaan Negeri bagi 9 Jabatan adalah berjumlah 18,083 projek. Sebanyak 18,069 projek berjaya disiapkan manakala 11 dalam peringkat pelaksanaan dan 3 projek di bawah kelolaan Jabatan Kerja Raya Negeri masih belum dimulakan. Status pencapaian keseluruhan projek pembangunan RMKe-10 adalah seperti di **Jadual 5.2**.

Jadual 5.2
Status Pencapaian Pelaksanaan Projek RMKe-10 Sehingga 31 Disember 2015

Bil.	Jabatan/Pejabat	Siap Sebenar	Sedang Dilaksanakan	Belum Mula	Jumlah
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	192	0	0	192
2.	Pejabat MB Dan SUK	1,971	5	0	1,976
3.	Pejabat Pembangunan Negeri	13,123	2	0	13,125
4.	Jabatan Kerja Raya Negeri	242	3	3	248
5.	Jabatan Pengairan Dan Saliran	1,478	1	0	1,479
6.	Jabatan Pertanian Negeri	859	0	0	859
7.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	68	0	0	68
8.	Jabatan Perhutanan Negeri	62	0	0	62
9.	Jabatan Perikanan Negeri	74	0	0	74
Jumlah		18,069	11	3	18,083

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan/ Unit Pembangunan Ekonomi Negeri Kelantan

5.5. Sebanyak 3 projek belum dimulakan melibatkan Jabatan Kerja Raya Negeri Kelantan. Projek-projek tersebut adalah projek Pembaikan Simpang Tiga Landak, Kota Bharu, Menaiktaraf Jalan Pasir Hor, Kubang Kerian ke Pasir Jelatang dan Melebar Jalan Telipot–Pasir Hor.

5.6. RUMUSAN

Pada keseluruhannya, prestasi pencapaian pelaksanaan projek RMKe-10 yang berakhir pada 31 Disember 2015 adalah memuaskan kerana sejumlah RM756.61 juta atau 62.2% telah dibelanjakan berbanding RM1,216.03 juta daripada jumlah peruntukan yang diluluskan. Manakala peratus kemajuan fizikal projek pembangunan adalah baik iaitu 99.92% di mana bilangan projek yang dapat disiapkan adalah sebanyak 18,069 berbanding 18,083 projek yang dirancang. Hanya terdapat 11 projek masih dalam pelaksanaan dan 3 projek belum dimulakan.



BAHAGIAN IV

PENYERAHAN, PENGESAHAN,
PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN
DAN PRESTASI KEWANGAN
AGENSI NEGERI

BAHAGIAN IV

PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

6. PENDAHULUAN

Mengikut Akta Audit 1957, Ketua Audit Negara dikehendaki menjalankan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Agensi Negeri iaitu Badan Berkanun Negeri (BBN), Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Majlis Agama Islam (MAI). Objektif pengauditan adalah untuk memberikan pendapat terhadap Penyata Kewangan Agensi Negeri sama ada penyata ini menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

6.1. PENGAUDITAN PENYATA KEWANGAN

6.1.1. Selaras dengan Seksyen 5(c) Akta Audit 1957, Jabatan Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap penyata kewangan Agensi Negeri yang bertujuan untuk memastikan segala akaun serta rekod kewangan diselenggara dengan teratur dan kemas kini. Sehingga akhir tahun 2015, Ketua Audit Negara bertanggungjawab melaksanakan pengauditan terhadap 9 BBN, 12 PBT dan satu MAI. Daripada jumlah tersebut, penyata kewangan bagi MAI diaudit terus oleh Jabatan Audit Negara. Firma Audit Swasta telah dilantik untuk menjalankan pengauditan terhadap 9 Penyata Kewangan BBN dan 12 Penyata Kewangan PBT. Pelantikan Firma Audit Swasta ini adalah selaras dengan peruntukan di bawah Seksyen 7(3), Akta Audit 1957 yang memberi kuasa kepada Ketua Audit Negara melantik pihak yang berkebolehan untuk menjalankan pengauditan bagi pihak beliau. Kerja pengauditan yang dilaksanakan oleh Firma Audit Swasta sentiasa dipantau oleh Jabatan Audit Negara melalui penyediaan Memorandum Perancangan Audit, lawatan dan perbincangan antara pihak Firma Audit Swasta dengan pegawai Jabatan Audit Negara serta penyediaan Borang Semakan yang perlu disertakan bersama Laporan Akhir yang dihantar kepada Jabatan Audit Negara.

6.2. KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN

Mesyuarat Jawatankuasa Perhubungan Antara Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri Bil. 1 Tahun 2009 pada 20 April 2009 bersetuju supaya tarikh penyerahan penyata kewangan bagi BBN, MAI dan PBT dikemukakan sebelum/pada 30 April setiap tahun. Kerajaan Negeri telah mengeluarkan Arahan Pentadbiran Setiausaha Kerajaan Negeri Bilangan 1 Tahun 2009, mengarahkan semua Agensi Kerajaan Negeri mengemukakan Penyata Kewangan sebelum 30 April setiap tahun selaras dengan keputusan Mesyuarat Jawatankuasa. Penyerahan Penyata Kewangan oleh BBN dan PBT serta Majlis Agama Islam bagi Negeri Kelantan untuk diaudit adalah baik. Setakat 15 Jun 2016, 9 BBN dan 12 PBT serta MAI telah mengemukakan Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember

2015 untuk diaudit. Daripada 22 agensi terlibat, 17 agensi mengemukakan penyata kewangan dalam tempoh yang ditetapkan iaitu sebelum atau pada 30 April 2016 manakala 5 agensi iaitu Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan, Yayasan Islam Kelantan, Yayasan Kelantan Darul Naim, Perbadanan Muzium Negeri Kelantan dan Majlis Daerah Gua Musang selepas tempoh ditetapkan. Kedudukan penyerahan penyata kewangan tahun 2015 adalah seperti di **Jadual 6.1**.

Jadual 6.1
Penyerahan Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam dan Pihak Berkuasa Tempatan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2015

Bil.	Agensi	Tarikh Penyerahan
Badan Berkanun Negeri		
1.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	18.02.2016
2.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	28.04.2016
3.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	28.04.2016
4.	Perbadanan Stadium Kelantan	28.04.2016
5.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	28.04.2016
6.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	02.05.2016
7.	Yayasan Islam Kelantan	02.05.2016
8.	Yayasan Kelantan Darulnaim	19.05.2016
9.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	09.06.2016
Majlis Agama Islam		
1.	Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan	28.04.2016
Pihak Berkuasa Tempatan		
1.	Majlis Daerah Pasir Puteh	01.02.2016
2.	Majlis Daerah Ketereh	04.04.2016
3.	Majlis Daerah Pasir Mas	27.04.2016
4.	Majlis Daerah Machang	27.04.2016
5.	Majlis Daerah Bachok	28.04.2016
6.	Majlis Daerah Jeli	28.04.2016
7.	Majlis Daerah Tanah Merah	28.04.2016
8.	Majlis Daerah Tumpat	28.04.2016
9.	Majlis Perbandaran Kota Bharu	28.04.2016
10.	Majlis Daerah Dabong	29.04.2016
11.	Majlis Daerah Kuala Krai	30.04.2016
12.	Majlis Daerah Gua Musang	02.05.2016

Sumber: Jabatan Audit Negara

6.3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN

Kesemua 22 Penyata Kewangan BBN, MAI dan PBT bagi tahun berakhir 31 Disember 2014 telah diaudit dan dikeluarkan Sijil Audit. Sebanyak 20 Penyata Kewangan tahun 2014 telah diberi Sijil Audit Tanpa Teguran. Walau bagaimanapun, 2 Penyata Kewangan tahun 2014 telah diberikan Sijil Penafian iaitu Majlis Daerah Dabong dan Majlis Daerah Kuala Krai disebabkan pengesahan dokumen tidak dapat dilaksanakan akibat kemusnahan dokumen oleh banjir pada tahun 2014.

6.4. PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN

Akta Badan Berkanun 1980 dan Enakmen penubuhan Badan Berkanun Negeri telah menetapkan bahawa Penyata Kewangan Agensi yang telah diaudit berserta pendapat Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Manakala bagi Pihak Berkuasa Tempatan, Akta Kerajaan Tempatan 1976 menghendaki satu salinan Penyata Kewangan dan pendapat yang dikeluarkan oleh Ketua Audit Negara dikemukakan kepada Pihak Berkuasa Negeri dan seterusnya dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Semua Penyata Kewangan tahun 2014 yang telah disahkan oleh Ketua Audit Negara telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri.

6.5. PRESTASI KEWANGAN

Analisis prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan yang merangkumi prestasi secara menyeluruh, penggunaan geran pembangunan dan operasi dilaporkan seperti berikut:

6.5.1. Analisis Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri

6.5.1.1. Sehingga 15 Jun 2016, Jabatan Audit Negara telah membuat pengesahan dan mengeluarkan Sijil Audit terhadap Penyata Kewangan bagi tahun 2014 untuk kesemua 9 BBN di Kelantan. Manakala satu Penyata Kewangan bagi tahun 2015 telah diberikan Sijil Audit iaitu Majlis Sukan Negeri Kelantan. Penyata Kewangan untuk 8 BBN masih dalam proses pengauditan.

6.5.1.2. Analisis prestasi kewangan BBN adalah berdasarkan 9 Penyata Kewangan BBN tahun 2015 yang telah diterima sehingga 15 Jun 2016. Pada keseluruhannya, kedudukan kewangan tahun 2015 bagi BBN adalah kurang memuaskan berbanding tahun 2014. Pada akhir tahun 2015, lebih pendapatan terkumpul menurun sejumlah RM5.89 juta atau 2.4% dan lebih jumlah aset menurun sejumlah RM3.05 juta atau 0.4%. Lebih pendapatan tahun semasa atau keuntungan tahun semasa menurun sejumlah RM8.88 juta atau 455.4% berbanding tahun 2014. Selain itu, aset bersih semasa juga menurun sejumlah RM22.18 juta atau 10.0% berbanding tahun 2014. Prestasi kewangan BBN bagi tahun 2014 dan 2015 adalah seperti di **Jadual 6.2**.

Jadual 6.2
Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2014 Dan 2015

Bil.	Perkara	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Lebih Pendapatan Terkumpul	243.92	238.03	-5.89	-2.4
2.	Lebih Jumlah Aset	832.24	829.19	-3.05	-0.4
3.	Aset Bersih Semasa	221.67	199.49	-22.18	-10.0
4.	Lebih Pendapatan Semasa	1.95	-6.93	-8.88	-455.4

Sumber: Penyata Kewangan BBN

6.5.1.3. Pada tahun 2015, 5 BBN mencatatkan surplus manakala baki 4 yang lain mencatatkan defisit bagi tahun semasa. Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan memperoleh lebih pendapatan semasa tertinggi yang berjumlah RM5.19 juta. Bagaimanapun, satu BBN mengalami liabiliti semasa bersih iaitu Yayasan Islam Kelantan berjumlah RM30.54 juta. Butiran terperinci prestasi kewangan BBN bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 adalah seperti di **Jadual 6.3**.

Jadual 6.3
Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2015

Bil.	Agensi Negeri	Penyata Pendapatan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2015			Lembaran Imbangan Pada 31 Disember 2015		
		Pendapatan	Perbelanjaan	Surplus/Defisit	Aset Semasa	Liabiliti Semasa	Aset Semasa Bersih
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
1.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	43.87	38.68	5.19	213.38	115.80	97.58
2.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	10.84	10.48	0.36	88.19	8.60	79.59
3.	Yayasan Kelantan Darulnaim	17.78	20.23	-2.45	45.66	14.60	31.06
4.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	0.22	0.35	-0.13	21.11	6.49	14.62
5.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	4.15	3.48	0.67	2.88	0.02	2.86
6.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	4.06	3.48	0.58	2.12	0.29	1.83
7.	Perbadanan Stadium Kelantan	1.39	1.67	-0.28	2.41	0.78	1.63
8.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	3.56	3.13	0.43	2.30	1.43	0.87
9.	Yayasan Islam Kelantan	112.00	123.30	-11.30	11.64	42.18	-30.54
Jumlah		197.87	204.80	-6.93	389.69	190.19	199.50

Sumber: Penyata Kewangan BBN

6.5.2. Analisis Aset

6.5.2.1. Aset BBN merupakan aset semasa dan aset bukan semasa yang terdiri daripada komponen utama seperti hartanah, loji dan peralatan, pelaburan, penghutang dan wang tunai. Pada akhir tahun 2015, jumlah aset yang dimiliki oleh 9 BBN adalah bernilai RM1,417.49 juta berbanding RM1,409.22 juta pada tahun 2014 iaitu peningkatan sejumlah RM8.27 juta atau 0.6%. Majlis Sukan Negeri Kelantan mencatatkan peningkatan aset yang ketara pada tahun 2015 berbanding tahun 2014 iaitu sejumlah RM0.70 juta. Kedudukan aset bagi tahun 2014 dan 2015 adalah seperti di **Jadual 6.4**.

Jadual 6.4
Jumlah Aset Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2014 dan 2015

Bil.	Agensi Negeri	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	3.54	4.24	0.70	19.8
2.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	6.31	7.44	1.13	17.9
3.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	6.75	7.22	0.47	7.0
4.	Yayasan Islam Kelantan	45.98	48.36	2.38	5.2
5.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	584.65	598.16	13.51	2.3
6.	Yayasan Kelantan Darulnaim	103.12	103.36	0.24	0.2
7.	Perbadanan Stadium Kelantan	72.36	71.86	-0.50	-0.70
8.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	372.78	369.74	-3.04	-0.8
9.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	213.73	207.11	-6.62	-3.1
Jumlah		1,409.22	1,417.49	8.27	0.6

Sumber: Penyata Kewangan BBN

6.5.2.2. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya , jumlah aset semasa bersih menurun sejumlah RM22.19 juta atau 10.0%, iaitu daripada RM221.68 juta pada tahun 2014 kepada RM199.49 juta pada tahun 2015. Satu BBN mencatatkan liabiliti semasa bersih iaitu Yayasan Islam Kelantan. Kedudukan aset semasa bersih bagi tahun 2014 dan 2015 adalah seperti di **Jadual 6.5**.

Jadual 6.5
Kedudukan Aset/(Liabiliti) Semasa Bersih Bagi Tahun 2014 dan 2015

Bil.	Perkara	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	0.28	0.87	0.59	210.7
2.	Yayasan Islam Kelantan	-9.98	-30.54	-20.56	206.0
3.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	1.29	1.83	0.54	41.9
4.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	2.32	2.85	0.53	22.8
5.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	12.89	14.62	1.73	13.4
6.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	87.72	97.58	9.86	11.2
7.	Perbadanan Stadium Kelantan	1.73	1.63	-0.10	-5.8
8.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	90.12	79.59	-10.53	-11.7
9.	Yayasan Kelantan Darulnaim	35.31	31.06	-4.25	-12.0
Jumlah		221.68	199.49	-22.19	-10.0

Sumber: Penyata Kewangan BBN

6.5.3. Analisis Pelaburan

Pada akhir tahun 2015, jumlah pelaburan bagi 5 BBN adalah sejumlah RM405.96 juta. Pelaburan ini terdiri daripada pelaburan dalam syarikat subsidiari, syarikat bersekutu, pelaburan hartanah, pelaburan saham tersiar harga dan lain-lain. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya, jumlah pelaburan telah meningkat daripada RM397.12 juta pada tahun 2014 kepada RM405.96 juta pada tahun 2015 seperti di **Jadual 6.6**.

Jadual 6.6
Analisis Pelaburan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2014 Dan 2015

Bil.	Agensi Negeri	Syarikat Subsidiari (RM Juta)		Syarikat Bersekutu (RM Juta)		Lain-lain (RM Juta)		Jumlah (RM Juta)	
		2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
1.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	257.53	257.53	8.40	8.40	0.07	0.17	266.00	266.10
2.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	76.70	82.80	-	-	29.83	31.69	106.53	114.49
3.	Yayasan Kelantan Darulnaim	0.51	0.50	2.20	2.07	21.29	21.96	24.00	24.53
4.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	-	0.60	-	-	-	-	-	0.60
5.	Yayasan Islam Kelantan	-	0.15	-	-	0.09	0.09	0.09	0.24
6.	Perbadanan Stadium Kelantan	-	-	-	-	0.50	-	0.50	-
Jumlah		334.74	341.58	10.60	10.47	51.78	53.91	397.12	405.96

Sumber: Penyata Kewangan BBN

6.5.4. Analisis Liabiliti

Liabiliti terdiri daripada tanggungan semasa dan jangka panjang dengan komponen utama seperti pinjaman, pemiutang, deposit dan pendahuluan. Pada akhir tahun 2015, jumlah liabiliti bagi 9 Badan Berkanun Negeri meningkat daripada RM579.38 juta pada tahun 2014 kepada RM591.35 juta pada tahun 2015. Lima Badan Berkanun Negeri mencatatkan peningkatan liabiliti iaitu Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan, Yayasan Islam Kelantan, Yayasan Kelantan Darulnaim, Perbadanan Stadium Kelantan dan Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan. Analisis Audit mendapati Yayasan Islam Kelantan mencatatkan peningkatan liabiliti yang ketara iaitu sejumlah RM13.58 juta disebabkan peningkatan belanja terakru emolumen dan terhutang kepada Kerajaan Negeri. Kedudukan liabiliti BBN adalah seperti di **Jadual 6.7**.

Jadual 6.7
Jumlah Liabiliti Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2014 Dan 2015

Bil.	Agensi Negeri	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	0.74	1.43	0.69	93.2
2.	Yayasan Islam Kelantan	38.63	52.21	13.58	35.2
3.	Yayasan Kelantan Darulnaim	16.14	18.15	2.01	12.5
4.	Perbadanan Stadium Kelantan	6.05	6.28	0.23	3.8
5.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	345.93	354.25	8.32	2.4
6.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	-	0.03	0.03	-
7.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	159.19	152.22	-6.97	-4.4
8.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	0.40	0.29	-0.11	-27.5
9.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	12.30	6.49	-5.81	-47.2
Jumlah		579.38	591.35	11.97	2.1

Sumber: Penyata Kewangan BBN

6.5.5. Analisis Nisbah

6.5.5.1. Nisbah semasa digunakan untuk menentukan sejauh mana Agensi mampu membayar hutang jangka pendek sekiranya aset semasa dicairkan. Pada umumnya, semakin tinggi nisbah semakin baik kecairan sesebuah Agensi. Analisis Audit mendapati nisbah semasa bagi Yayasan Islam Kelantan adalah kurang daripada satu disebabkan liabiliti semasa yang tinggi dicatatkan bagi Agensi tersebut. Sebahagian besar daripada liabiliti semasa Yayasan Islam Kelantan adalah belanja terakru iaitu emolumen.

6.5.5.2. Nisbah hutang mengukur peratus dana yang dibiayai oleh sumber selain ekuiti. Ia juga digunakan untuk mengukur kemampuan Agensi memenuhi obligasi kepada pemiutang. Analisis Audit mendapati nisbah hutang bagi kesemua BBN adalah memuaskan kerana kurang daripada 100% kecuali bagi Yayasan Islam Kelantan. Nisbah hutang yang dicatatkan oleh Yayasan Islam Kelantan adalah pada 108.0% disebabkan sebahagian besar liabiliti adalah belanja terakru bagi emolumen dan terhutang kepada Kerajaan Negeri. **Jadual 6.8** menunjukkan analisis kecairan dan kestabilan BBN bagi tahun 2015.

Jadual 6.8
Analisis Kecairan Dan Kestabilan Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun 2015

Bil.	Agensi Negeri	Nisbah Semasa	Nisbah Cepat	Modal Kerja (RM Juta)	Aliran Tunai Bersih (RM Juta)	Nisbah Hutang (%)
1.	Yayasan Islam Kelantan	0.28	0.28	-30.54	3.61	108.0
2.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	10.26	9.66	79.59	5.70	73.5
3.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	1.84	1.70	97.58	8.04	59.2
4.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	1.61	1.61	0.87	2.27	19.2
5.	Yayasan Kelantan Darulnaim	3.13	3.13	31.06	25.94	17.6
6.	Perbadanan Stadium Kelantan	3.07	3.07	1.62	1.53	8.7
7.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	7.43	6.68	1.84	1.66	4.0
8.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	3.25	3.25	14.62	17.22	1.8
9.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	110.09	110.09	2.85	2.88	0.6

Sumber: Penyata Kewangan BBN

6.5.6. Prestasi Anak Syarikat Badan Berkanun Negeri

6.5.6.1. Analisis Pelaburan Dalam Syarikat

Pada tahun 2015, PKINK melabur sejumlah RM265.93 juta dalam 22 syarikat, YAKIN melabur sejumlah RM2.70 juta dalam 11 syarikat, PMBK melabur sejumlah RM82.80 juta dalam 15 syarikat, PPLRNK melabur sejumlah RM0.60 juta dalam 2 syarikat dan YIK melabur sejumlah RM0.15 juta dalam satu syarikat. Bagi pelaburan dalam syarikat bersekutu, PKINK melabur paling tinggi dengan jumlah pelaburan sejumlah RM8.40 juta.

Analisis pelaburan pada kos dalam anak syarikat dan syarikat bersekutu oleh BBN adalah seperti di **Jadual 6.9**.

Jadual 6.9
Analisis Pelaburan Pada Kos Dalam Anak Syarikat Dan Syarikat Bersekutu

Perkara	Badan Berkanun					Jumlah
	PKINK	YAKIN	PMBK	PPLRNK	YIK	
Anak Syarikat (100%)	13	2	13	2	1	31
Anak Syarikat (>50%)	4	1	2	0	0	7
Syarikat Bersekutu (<50%)	5	8	0	0	0	13
Jumlah Syarikat	22	11	15	2	1	51
Pelaburan (RM Juta)	265.93	2.70	82.80	0.60	0.15	352.18

Sumber: Penyata Kewangan BBN

6.5.6.2. Status Anak Syarikat

Analisis Audit mendapati 5 BBN telah melabur dalam 38 anak syarikat iaitu 35 anak syarikat berstatus aktif dan 3 berstatus dormant. Daripada 5 BBN, PKINK mempunyai bilangan anak syarikat terbanyak iaitu 16 anak syarikat. Daripada 16 anak syarikat PKINK, hanya satu syarikat berstatus dormant. Bilangan anak syarikat yang aktif dan dormant adalah seperti di **Jadual 6.10**.

Jadual 6.10
Bilangan Anak Syarikat Yang Aktif Dan Dormant Bagi Tahun 2014

Bil.	BBN	Bilangan Anak Syarikat (Ekuiti lebih daripada 50%)		
		Status Aktif	Status Dormant	Jumlah Syarikat
1.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	16	1	17
2.	Yayasan Kelantan Darulnaim	3	0	3
3.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat	1	1	2
4.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	14	1	15
5.	Yayasan Islam Kelantan	1	0	1
Jumlah		35	3	38

Sumber: Penyata Kewangan BBN

6.5.6.3. Analisis Keuntungan/Kerugian Terkumpul Syarikat

Pada 31 Disember 2015, sebanyak 19 anak syarikat yang aktif di bawah 5 BBN mempunyai keuntungan terkumpul secara keseluruhannya yang berjumlah RM208.46 juta. Dari segi kerugian terkumpul, analisis Audit mendapati 18 anak syarikat BBN mempunyai kerugian terkumpul secara keseluruhan berjumlah RM57.12 juta. Antara anak syarikat yang mempunyai keuntungan terkumpul tertinggi ialah anak syarikat kepada PKINK iaitu Permodalan Kelantan Berhad sejumlah RM65.47 juta dan Kumpulan Perladangan PKINK Berhad sejumlah RM55.48 juta. Analisis keuntungan terkumpul dan kerugian terkumpul anak syarikat BBN bagi tahun kewangan 2015 adalah seperti di **Jadual 6.11**.

Jadual 6.11
Analisis Keuntungan/Kerugian Terkumpul Anak Syarikat
Badan Berkanun Negeri Bagi Tahun Kewangan 2015

Bil.	BBN	Keuntungan Terkumpul		Kerugian Terkumpul		Keuntungan/ Kerugian Bersih (RM Juta)
		Bil. Anak Syarikat	Jumlah (RM Juta)	Bil. Anak Syarikat	Jumlah (RM Juta)	
1.	PKINK	12	182.20	4	32.93	149.27
2.	YAKIN	1	10.95	2	1.21	9.74
3.	PMBK	6	15.31	9	22.73	-7.42
4.	PPLRNK	0	0	2	0.24	-0.24
5.	YIK	0	0	1	0.01	-0.01
Jumlah		19	208.46	18	57.12	151.34

Sumber: Penyata Kewangan Anak Syarikat

6.5.7. Prestasi Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan

6.5.7.1. Pada tahun 2015, secara keseluruhannya PBT telah mencatatkan surplus semasa sejumlah RM0.94 juta iaitu peningkatan sejumlah RM4.03 juta atau 130.4% berbanding tahun sebelumnya. Enam (6) PBT mencatatkan surplus manakala baki 6 yang lain mencatatkan defisit bagi tahun 2015. Majlis Daerah Jeli mencatatkan perubahan yang paling tinggi daripada defisit sejumlah RM0.13 juta pada tahun 2014 kepada surplus sejumlah RM2.04 juta pada tahun 2015 iaitu peningkatan sejumlah RM2.17 juta. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh meningkatnya hasil daripada lesen, pendaftaran dan permit. Kedudukan surplus dan defisit bagi PBT adalah seperti di **Jadual 6.12** manakala perbandingan pencapaian kewangan bagi tahun 2014 dan 2015 adalah seperti di **Jadual 6.13**.

Jadual 6.12
Prestasi Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan Bagi Tahun 2015

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Penyata Pendapatan Bagi Tahun Berakhir 31.12.2015			Lembaran Imbangan Pada 31.12.2015		
		Pendapatan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Surplus/ Defisit (RM Juta)	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset Semasa Bersih (RM Juta)
1.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	58.82	60.78	-1.96	37.14	27.75	9.39
2.	Majlis Daerah Pasir Puteh	8.05	7.56	0.49	12.57	4.72	7.85
3.	Majlis Daerah Tumpat	10.46	9.76	0.7	8.73	1.38	7.35
4.	Majlis Daerah Pasir Mas	11.97	10.79	1.18	8.68	2.48	6.2
5.	Majlis Daerah Ketereh	8.6	9.3	-0.7	3.45	1.14	2.31
6.	Majlis Daerah Machang	5.19	5.21	-0.02	5.31	1.61	3.7
7.	Majlis Daerah Gua Musang	7.78	7.53	0.25	4.3	2.58	1.72
8.	Majlis Daerah Tanah Merah	7.5	8.03	-0.53	6.24	3.2	3.04
9.	Majlis Daerah Bachok	5.2	5.23	-0.03	4.31	1.17	3.14

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Penyata Pendapatan Bagi Tahun Berakhir 31.12.2015			Lembaran Imbangan Pada 31.12.2015		
		Pendapatan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Surplus/ Defisit (RM Juta)	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset Semasa Bersih (RM Juta)
10.	Majlis Daerah Jeli	5.15	3.11	2.04	1.06	0.45	0.61
11.	Majlis Daerah Kuala Krai	6	6.63	-0.63	4.07	1.63	2.44
12.	Majlis Daerah Dabong	2.53	2.37	0.16	2.42	0.63	1.79
Jumlah		137.25	136.3	0.95	98.28	48.74	49.54

Sumber: Penyata Kewangan PBT

Jadual 6.13
Kedudukan Kewangan Tahunan Bagi Majlis Perbandaran Dan Majlis Daerah

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Tahun		Perubahan	
		2014	2015		
		Surplus/ Defisit (RM Juta)	Surplus/ Defisit (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Daerah Ketereh	-1.77	-0.71	1.06	-59.9
2.	Majlis Daerah Gua Musang	1.88	0.26	-1.62	-86.2
3.	Majlis Daerah Pasir Mas	-0.71	1.18	1.89	-266.2
4.	Majlis Daerah Tanah Merah	-0.28	-0.53	-0.25	89.3
5.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	-2.87	-1.96	0.91	-31.7
6.	Majlis Daerah Machang	-0.69	-0.02	0.67	-97.1
7.	Majlis Daerah Jeli	-0.13	2.04	2.17	-1,669.2
8.	Majlis Daerah Bachok	-0.01	-0.04	-0.03	300.0
9.	Majlis Daerah Pasir Puteh	1.61	0.49	-1.12	-69.6
10.	Majlis Daerah Tumpat	1.68	0.7	-0.98	-58.3
11.	Majlis Daerah Dabong	0.2	0.16	-0.04	-20.0
12.	Majlis Daerah Kuala Krai	0.42	-0.63	-1.05	-250.0
Jumlah		-0.67	0.94	1.61	-240.3

Sumber: Penyata Kewangan PBT

6.5.7.2. Aset Semasa Bersih

Pada tahun 2015, aset semasa bersih bagi kesemua PBT adalah berjumlah RM49.54 juta iaitu menurun sejumlah RM0.74 juta atau 1.47% berbanding tahun 2014. Adalah didapati 5 PBT mencatatkan peningkatan dalam aset semasa bersih manakala 7 PBT lagi mencatatkan pengurangan dalam aset semasa bersih pada tahun 2015 berbanding tahun sebelumnya. Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI (MPKB-BRI) mencatatkan perubahan yang ketara iaitu penurunan aset semasa bersih iaitu daripada aset semasa bersih berjumlah RM11.72 juta pada tahun 2014 kepada aset semasa bersih berjumlah RM9.39 juta pada tahun 2015 disebabkan peningkatan pinjaman jangka pendek. Kedudukan aset semasa bersih Pihak Berkuasa Tempatan adalah seperti di **Jadual 6.14**.

Jadual 6.14
Aset Semasa Bersih PBT Di Negeri Kelantan
Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2014 Dan 2015

PBT	Tahun 2014			Tahun 2015		
	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset Semasa Bersih (RM Juta)	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset Semasa Bersih (RM Juta)
MPKB-BRI	35.37	22.24	13.14	37.14	27.75	9.39
MDPP	11.33	4.26	7.07	12.57	4.72	7.85
MDT	8.16	1.86	6.30	8.73	1.38	7.35
MDPM	6.66	2.09	4.57	8.68	2.48	6.2
MDK	5.41	0.88	4.53	3.45	1.14	2.31
MDM	5.54	1.26	4.28	5.31	1.61	3.7
MDGM	7.33	3.48	3.84	4.30	2.58	1.72
MDTM	5.65	2.24	3.41	6.24	3.20	3.04
MDB	3.83	0.94	2.89	4.31	1.17	3.14
MDJ	0.6	0.35	0.25	1.06	0.45	0.61
MDKK	-	-	-	4.07	1.63	2.44
MDD	-	-	-	2.42	0.63	1.79
Jumlah	89.88	39.60	50.28	98.28	48.74	49.54

Sumber: Penyata Kewangan PBT

6.5.7.3. Tunggakan Hasil Cukai Taksiran

- a. Cukai taksiran adalah cukai tahunan yang dikenakan terhadap harta pegangan di bawah kawasan pentadbiran PBT mengikut Akta Kerajaan Tempatan 1976. Cukai taksiran adalah merupakan penyumbang utama kepada pendapatan PBT. Cukai taksiran dikenakan ke atas pegangan seperti rumah kediaman, harta perdagangan (kedai, kilang, hotel dan sebagainya), harta industri (kilang, pelabuhan dan sebagainya) dan tanah. Caruman bantu kadar merupakan cukai tahunan yang dikenakan ke atas bangunan milik kerajaan. Sehingga akhir tahun 2015, sejumlah RM49.38 juta cukai taksiran telah diiktiraf oleh PBT. Hasil cukai taksiran ini meningkat sejumlah RM7.35 juta atau 17.5% berbanding hasil cukai taksiran pada tahun 2014. Hasil cukai taksiran PBT bagi tahun 2014 dan 2015 adalah seperti di **Jadual 6.15**.

Jadual 6.15
Hasil Cukai Taksiran Pihak Berkuasa Tempatan Bagi Tahun 2014 Dan 2015

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Daerah Pasir Mas	1.83	2.24	0.41	22.4
2.	Majlis Daerah Tanah Merah	1.80	1.9	0.1	5.6
3.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	29.00	30.25	1.25	4.3
4.	Majlis Daerah Bachok	0.96	1.08	0.12	12.5
5.	Majlis Daerah Pasir Puteh	2.52	3.06	0.54	21.4
6.	Majlis Daerah Tumpat	1.31	1.94	0.63	48.1
7.	Majlis Daerah Machang	1.06	1.09	0.03	2.8
8.	Majlis Daerah Jeli	0.12	0.12	0.00	0.0
9.	Majlis Daerah Gua Musang	2.04	2.66	0.62	30.4
10.	Majlis Daerah Ketereh	1.39	1.56	0.17	12.2
11.	Majlis Daerah Dabong	0.00	1.04	1.04	0.0
12.	Majlis Daerah Kuala Krai	0.00	2.44	2.44	0.0
Jumlah		42.03	49.38	7.35	17.5

Sumber: Penyata Kewangan PBT

- b. Penyata Kewangan bagi 12 Pihak Berkuasa Tempatan menunjukkan tunggakan hasil cukai taksiran pada 31 Disember 2015 berjumlah RM55.27 juta iaitu peningkatan sejumlah RM3.82 juta berbanding tahun sebelumnya. Analisis terhadap tunggakan hasil cukai taksiran mendapati 12 PBT telah mencatatkan peningkatan tunggakan hasil cukai taksiran pada tahun 2015 berbanding tahun sebelumnya. Antara sebab peningkatan tunggakan hasil cukai taksiran ialah bertambahnya bilangan harta dan pegangan baru di kawasan Majlis serta kegagalan pemegang harta menjelaskan cukai taksiran mengikut tempoh yang ditetapkan. Kedudukan terperinci tunggakan hasil cukai taksiran bagi tahun 2014 dan 2015 adalah seperti di **Jadual 6.16**.

Jadual 6.16
Tunggakan Cukai Taksiran Bagi Tahun 2014 Dan 2015

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Tahun		Perubahan	
		2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Daerah Ketereh	1.57	1.58	0.01	0.6
2.	Majlis Daerah Pasir Mas	2.88	3.33	0.45	15.6
3.	Majlis Daerah Bachok	2.89	3.1	0.21	7.3
4.	Majlis Daerah Tumpat	3.16	3.58	0.42	13.3
5.	Majlis Daerah Jeli	0.02	0.04	0.02	100.0
6.	Majlis Daerah Gua Musang	0.42	0.72	0.3	71.4
7.	Majlis Daerah Machang	4.68	4.76	0.08	1.7
8.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	23.91	24.29	0.38	1.6
9.	Majlis Daerah Pasir Puteh	3.47	4.45	0.98	28.2
10.	Majlis Daerah Tanah Merah	4.4	4.74	0.34	7.7
11.	Majlis Daerah Dabong	1.41	1.86	0.45	31.9
12.	Majlis Daerah Kuala Krai	2.64	2.82	0.18	6.8
Jumlah		51.45	55.27	3.82	7.4

Sumber: Penyata Kewangan PBT

6.5.7.4. Tunggakan Cukai Taksiran Berbanding Jumlah Pendapatan

Berdasarkan penyata kewangan bagi tahun 2015, jumlah pendapatan bagi 12 PBT adalah RM137.25 juta. Manakala, tunggakan cukai taksiran pula adalah berjumlah RM55.27 juta. Terdapat Majlis yang mempunyai tunggakan cukai taksiran melebihi 25% daripada pendapatan tahunan. Peningkatan tunggakan cukai taksiran perlu diambil perhatian serius untuk mengukuhkan lagi kedudukan kewangan Pihak Berkuasa Tempatan yang berkenaan. Analisis tunggakan cukai taksiran berbanding pendapatan bagi tahun 2015 adalah seperti di **Jadual 6.17**.

Jadual 6.17
Peratus Tunggakan Berbanding Pendapatan Cukai Taksiran Bagi Tahun 2015

Bil.	Pihak Berkuasa Tempatan	Tunggakan (RM Juta)	Pendapatan (RM Juta)	Tunggakan Berbanding Pendapatan (%)
1.	Majlis Daerah Jeli	0.04	5.15	0.8
2.	Majlis Daerah Gua Musang	0.72	7.78	9.3
3.	Majlis Daerah Ketereh	1.58	8.60	18.4
4.	Majlis Daerah Pasir Mas	3.33	11.97	27.8
5.	Majlis Daerah Tumpat	3.58	10.46	34.2
6.	Majlis Daerah Pasir Puteh	4.45	8.05	55.3
7.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	24.29	58.82	41.3
8.	Majlis Daerah Tanah Merah	4.74	7.50	63.2
9.	Majlis Daerah Bachok	3.1	5.20	59.6
10.	Majlis Daerah Machang	4.76	5.19	91.7
11.	Majlis Daerah Dabong	1.86	2.53	73.5
12.	Majlis Daerah Kuala Krai	2.82	6.00	47.0
Jumlah		55.27	137.25	40.3

Sumber: Penyata Kewangan PBT

6.6. SYOR AUDIT

6.6.1. Secara umumnya, kedudukan penyediaan penyata kewangan dan prestasi kewangan bagi BBN, MAI dan PBT adalah baik. Kesemua 20 penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2014 telah diberi Sijil Tanpa Teguran. Namun 2 penyata kewangan telah diberikan Sijil Penafian kerana pengesahan tidak dapat dilakukan disebabkan kemusnahan dokumen akibat banjir.

6.6.2. Bagi meningkatkan lagi tahap penyediaan penyata kewangan dan kedudukan prestasi kewangan BBN dan PBT, pihak Audit mengesyorkan Agensi berkenaan mengambil tindakan penambahbaikan seperti berikut:

6.6.2.1. Ketua Eksekutif/Pengurus Besar BBN perlu memastikan Penyata Kewangan diserahkan pada atau sebelum 30 April setiap tahun selaras dengan Mesyuarat Perhubungan Antara Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri Bil. 1 Tahun 2009 dan Arahan Pentadbiran Setiausaha Kerajaan Negeri Bilangan 1 Tahun 2009.

6.6.2.2. Ketua Eksekutif/Pengurus Besar BBN perlu bertindak proaktif dan tegas dalam melaksanakan program dan aktiviti Agensi yang dapat menjana pendapatan BBN. PBT hendaklah menimbang langkah yang berkesan dan mengambil tindakan proaktif untuk memungut hasil bagi mengurangkan trend tunggakan cukai taksiran.

6.6.2.3. Ketua Eksekutif/Pengurus Besar BBN perlu mengambil tindakan tegas terhadap tunggakan hutang daripada penghutang dan juga daripada anak syarikat BBN supaya dapat mengukuhkan kedudukan tunai.

6.6.2.4. Bagi anak syarikat BBN yang mengalami kerugian berterusan dan berstatus dormant, Lembaga Pengarah hendaklah mengkaji semula kedudukan syarikat berkenaan sama ada untuk meneruskan operasi atau sebaliknya. Anak syarikat BBN hendaklah mengamalkan tadbir urus yang baik.

6.6.2.5. Bagi BBN yang kecil dan belum mewujudkan Unit Audit Dalam, pengauditan berkala oleh Unit Audit Dalam, Pejabat Menteri Besar Dan SUK hendaklah dilaksanakan untuk penambahbaikan pengurusan kewangan Agensi secara berterusan.

6.6.2.6. Peraturan Kewangan dan Perakaunan hendaklah disediakan oleh BBN mengikut kesesuaian BBN dengan kelulusan daripada Lembaga Pengarah dan Pejabat Perbendaharaan Negeri.



BAHAGIAN U

PEMBENTANGAN LAPORAN
KETUA AUDIT NEGARA
DAN MESYUARAT JAWATANKUASA
KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

BAHAGIAN V

PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

7. PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI; DAN AKTIVITI JABATAN/AGENSI DAN PENGURUSAN SYARIKAT KERAJAAN

Mengikut Seksyen 16(2) Akta Tatacara Kewangan 1957, Laporan Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Aktiviti Jabatan/Agensi Dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2014 Siri 2 telah dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri Kelantan pada 2 November 2015. Manakala Laporan Ketua Audit Negara tahun 2014 mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Laporan Ketua Audit Negara mengenai Aktiviti Jabatan/Agensi Dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2014 Siri 3 telah pun dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 8 Mac 2016.

8. MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Kelantan (Jawatankuasa) telah memeriksa Laporan Ketua Audit Negara bagi Tahun 2013 serta Laporan Ketua Audit Negara bagi Tahun 2014 Siri 1 dan Siri 2. Sehingga 31 Mei 2016, Laporan Jawatankuasa terhadap Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2012, Tahun 2013 dan Tahun 2014 belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Jawatankuasa telah bersidang sebanyak 9 kali bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2013 serta Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2014 Siri 1 dan Siri 2. Jawatankuasa juga telah memanggil Jabatan/Agensi/Syarikat yang berkaitan bagi mendapatkan taklimat selaras dengan peranan Jawatankuasa untuk memastikan wujudnya Akauntabiliti Awam. Jawatankuasa hendaklah membentangkan Laporan Jawatankuasa terhadap Laporan Ketua Audit Negara di samping lebih kerap bermesyuarat untuk membincangkan Laporan Ketua Audit Negara dan membuat lawatan ke tapak projek dan syarikat Kerajaan Negeri, mengkaji isu lama Laporan Ketua Audit Negara yang belum selesai dan memastikan syor Jawatankuasa diambil tindakan oleh Ketua Jabatan/Agensi/Syarikat Kerajaan Negeri. Perkara yang dibincangkan oleh Jawatankuasa sehingga 31 Mei 2016 adalah seperti di **Jadual 8.1**.

Jadual 8.1
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Sehingga 31 Mei 2016

Tarikh	Perkara	Agensi
27 Ogos 2015	Mesyuarat Jawatankuasa Audit Bil.2/2015 Mengadakan perbincangan Laporan Ketua Audit Negara Bagi Siri 3 Tahun 2012 serta Siri 1, Siri 2 dan Siri 3 Tahun 2013.	
01 Disember 2015	Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 3/2015 Mengadakan perbincangan Laporan Ketua Audit Negara Bagi Siri 3 Tahun 2012 serta Siri 1, Siri 2 dan Siri 3 Tahun 2013.	• Yayasan Kelantan Darulnaim • Jabatan Veterinar
10 Disember 2015	Mesyuarat Jawatankuasa Bil.4/2015 Mengadakan perbincangan Laporan Ketua Audit Negara Bagi Siri 3 Tahun 2012 serta Siri 1, Siri 2 dan Siri 3 Tahun 2013.	• Yayasan Kelantan Darulnaim
20 Disember 2015	Mesyuarat Jawatankuasa Bil.5/2015 Sesi Pendengaran Bersama Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang dan Pejabat Tanah Dan Jajahan Tanah Merah	• Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang • Pejabat Tanah Dan Jajahan Tanah Merah
30 Disember 2015	Sesi Pendengaran Bersama Pejabat Tanah Dan Galian Negeri Kelantan	• Pejabat Tanah Dan Galian Negeri Kelantan
06 Januari 2016	Mesyuarat Jawatankuasa Bil.1/2016 Mengadakan perbincangan Laporan Ketua Audit Negara Bagi Siri 3 Tahun 2012 serta Siri 1, Siri 2 dan Siri 3 Tahun 2013.	• Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang • Pejabat Tanah Dan Jajahan Tanah Merah
11 April 2016	Mesyuarat Jawatankuasa Bil.2/2016 Mengadakan perbincangan Laporan Ketua Audit Negara Bagi Siri 3 Tahun 2012 serta Siri 1, Siri 2 dan Siri 3 Tahun 2013.	• Jabatan Perhutanan Negeri Kelantan
02 Mei 2016	Lawatan Pemeriksaan Ke Kolej Islam Antarabangsa Sultan Ismail Petra (KIAS)	• KIAS
10 Mei 2016	Mesyuarat Jawatankuasa Bil.2/2016 Sesi Pendengaran Bersama Kelantan Gold Trade Sdn. Bhd.	• Kelantan Gold Trade Sdn. Bhd.

Sumber: Jabatan Audit Negara



PENUTUP

PENUTUP

Pada umumnya, tahap penyediaan dan penyerahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri adalah baik. Prestasinya kewangan Kerajaan Negeri pada 31 Disember 2015 adalah sederhana manakala bagi Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan masing-masing pada tahap baik dan memuaskan. Sungguhpun prestasi pelaksanaan projek adalah baik namun prestasi perbelanjaan pembangunan RMKe10 (2011 hingga 2015) kurang memuaskan. Prestasi kewangan kerajaan negeri masih boleh dimantapkan lagi dan disyorkan tindakan penambahbaikan seperti berikut:

- a. Kerajaan Negeri disarankan meneruskan usaha mengurangkan tunggakan hasil/bayaran balik pinjaman dan Pinjaman Boleh Dituntut supaya kedudukan kewangan Kerajaan Negeri berada dalam keadaan yang lebih kukuh.
- b. Ketua Jabatan/Ketua Agensi perlu mempertingkatkan penglibatan secara *hands on* dalam urusan kewangan.
- c. Jabatan/Agensi perlu mempertingkatkan keberkesanan fungsi Unit Audit Dalam (UAD). Antaranya ialah dengan memastikan anggota UAD mendapat latihan dan bimbingan yang secukupnya, perancangan audit tahunan disediakan supaya pengauditan dapat dilaksanakan mengikut keutamaan, penilaian dibuat secara objektif dan bebas bukan sahaja berkaitan dengan aspek kawalan dalaman malahan pengurusan risiko dan tadbir urus organisasi, melaporkan penemuan yang signifikan serta mengesyorkan cadangan yang memberi impak kepada organisasi.

JABATAN AUDIT NEGARA

Putrajaya

21 Jun 2016



LAMPIRAN



**SIJIL KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI KELANTAN
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2015**

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 telah diaudit atas arahan saya selaras dengan Akta Audit 1957. Pihak pengurusan Kerajaan Negeri adalah bertanggungjawab terhadap Penyata Kewangan ini dan tanggungjawab saya adalah mengaudit dan memberi pendapat terhadap Penyata Kewangan tersebut. Pengauditan telah dilaksanakan dengan berpanduan piawaian pengauditan yang diluluskan.

Pada pendapat saya, Penyata Kewangan ini memberi gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Kelantan pada 31 Disember 2015; hasil operasi serta aliran tunai bagi tahun tersebut berdasarkan piawaian perakaunan yang diluluskan. Rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

(TAN SRI DATO' HAJI AMBRIN BIN BUANG)

Ketua Audit Negara
Malaysia.

**Putrajaya
29 Mei 2016**



**PERNYATAAN PEGAWAI KEWANGAN NEGERI
DAN BENDAHARI NEGERI**

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan dan Nota kepada Penyata Kewangan disediakan:

- (a) mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], Piawaian Perakaunan Kerajaan dan *International Public Sector Accounting Standard - Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting*; dan
- (b) dengan menyatukan maklumat kewangan daripada semua Jabatan Kerajaan Negeri Kelantan

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang mengandungi Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan dan Penyata Akaun Memorandum berserta Nota kepada Penyata Kewangan menunjukkan kedudukan yang benar dan saksama pada 31 Disember 2015.

Pada masa pernyataan ini ditandatangani, mengikut sebaik-baik pengetahuan kami, tidak wujud apa-apa keadaan yang boleh menjejaskan ketepatan dan kesahihan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri 2015.



DATO' HAJI NIK KAZIM BIN HAJI NIK YUSOFF, D.P.S.K (Kelantan)

Pegawai Kewangan Negeri Kelantan

15 Februari 2016



AB GHAFAR BIN SULAIMAN

Bendahari Negeri Kelantan

15 Februari 2016

PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN
pada 31 Disember 2015

		2015	2014
	<i>Nota</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
WANG AWAM			
WANG TUNAI	3	51,178,094	65,322,205
PELABURAN	4	8,228,500	9,228,500
		59,406,594	74,550,705
DIPEGANG BAGI:			
KUMPULANWANG DISATUKAN			
AKAUN HASIL DISATUKAN	5	(722,118,473)	(636,369,941)
AKAUN PINJAMAN DISATUKAN	6	39,665,094	36,164,202
AKAUN AMANAH DISATUKAN	7	741,859,973	674,756,444
		59,406,594	74,550,705

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI
bagi tahun berakhir 31 Disember 2015

		<u>2015</u>		<u>2014</u>	
	<u>Nota</u>	<u>RM</u>	<u>RM</u>	<u>RM</u>	<u>RM</u>
TERIMAAN					
Hasil	5				
Hasil Cukai		85,393,327		82,626,780	
Hasil Bukan Cukai		141,405,973		141,644,341	
Terimaan Bukan Hasil		<u>160,417,686</u>	387,216,986	<u>177,726,008</u>	401,997,130
Pinjaman	6				
Dalam Negeri		<u>63,903,556</u>	63,903,556	<u>118,607,062</u>	118,607,062
Terimaan Modal	7				
Pelbagai Terimaan Modal		51,221,121		50,096,105	
Jualan Instrumen Kewangan		<u>1,000,000</u>	52,221,121	<u>1,482,820</u>	51,578,925
Terimaan Lain	3, 7				
Terimaan Amanah		<u>130,114,967</u>	130,114,967	<u>98,800,245</u>	98,800,245
Jumlah Terimaan			<u><u>633,456,630</u></u>		<u><u>670,983,362</u></u>

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI (sambungan)
bagi tahun berakhir 31 Disember 2015

		<u>2015</u>		<u>2014</u>	
	<u>Nota</u>	<u>RM</u>	<u>RM</u>	<u>RM</u>	<u>RM</u>
BAYARAN					
Perbelanjaan Mengurus	5				
Emolumen		168,896,255		162,203,781	
Perkhidmatan dan Bekalan		100,408,080		97,159,793	
Aset		13,683,843		15,782,926	
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap		185,129,564		171,321,401	
Perbelanjaan Lain		<u>422,445</u>	468,540,186	<u>1,223,188</u>	447,691,088
Perbelanjaan Pembangunan	7				
Langsung		114,232,559		113,055,682	
Pinjaman		<u>9,853,500</u>	124,086,059	<u>26,013,043</u>	139,068,725
Perbelanjaan Modal					
Pembelian Instrumen Kewangan	4	<u>0.00</u>	0.00	<u>0.00</u>	0.00
Pinjaman					
Dalam Negeri	6	<u>54,974,495</u>	54,974,495	<u>88,905,476</u>	88,905,476
Bayaran Lain					
Akaun Amanah	3, 7	<u>0.00</u>	0.00	<u>0.00</u>	0.00
Jumlah Bayaran			<u>647,600,741</u>		<u>675,665,289</u>
Tambahan / (Kurangan) Wang Tunai			(14,144,111)		(4,681,927)
Wang Tunai Pada 1 Januari			65,322,205		70,004,132
WANG TUNAI PADA 31 DISEMBER			<u>51,178,094</u>		<u>65,322,205</u>

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

PENYATA PRESTASI KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2015

	<i>Nota</i>	<u>2015</u>		<u>2014</u>
		<u>Anggaran</u>	<u>Sebenar</u>	<u>Sebenar</u>
		<i>RM</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
HASIL	5	530,828,120	387,216,986	401,997,130
<i>Tolak:</i>				
Belanja Mengurus	5	626,518,902	472,965,518	452,461,351
LEBIHAN/(KURANGAN) HASIL		(95,690,782)	(85,748,531)	(50,464,222)
<i>Tolak:</i>				
Belanja Pembangunan	7	282,813,110	124,086,059	139,068,725
LEBIHAN / (KURANGAN) KESELURUHAN		(378,503,892)	(209,834,591)	(189,532,947)
KURANGAN DIBIYAI OLEH:				
Pinjaman	6		13,354,392	34,471,849
Terimaan Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan	7		51,221,121	50,096,105
Perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah			145,259,078	104,964,992
JUMLAH PEMBIAYAAN			209,834,591	189,532,947

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

PENYATA AKAUN MEMORANDUM
pada 31 Disember 2015

	<u>Nota</u>	<u>2015</u> RM	<u>2014</u> RM
MEMORANDUM ASET			
Pinjaman Boleh Dituntut	8	1,004,358,877	957,515,780
Pelaburan	8	7,327,634	9,289,184
MEMORANDUM LIABILITI			
Hutang Awam	9	1,354,811,926	1,293,560,341

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2015

DASAR DAN KAEDAH PERAKAUNAN YANG SIGNIFIKAN

1. DASAR DAN PRINSIP PERAKAUNAN

Dasar dan prinsip perakaunan diguna secara konsisten dalam penyediaan penyata kewangan kecuali dinyatakan sebaliknya.

- a) Dasar perakaunan adalah tertakluk kepada undang-undang dan peraturan yang berkaitan dengan pengurusan perakaunan dan kewangan Kerajaan Negeri.
- b) Perakaunan Kerajaan Negeri adalah berasaskan Kumpulanwang Disatukan selaras dengan:
 - i) Perkara 97 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa segala hasil yang diterima kecuali Zakat, Fitrah, dan Baitulmal atau lain-lain hasil Agama Islam seumpamanya, dikumpulkan menjadi satu kumpulanwang.
 - ii) Perkara 104 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa tiada wang boleh dikeluarkan dari Kumpulanwang Disatukan melainkan diperuntukkan atau dibenarkan dengan cara lain oleh Dewan Undangan Negeri, kecuali untuk perbelanjaan tanggungan tertentu.
 - iii) Seksyen 7 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] memperuntukkan Kumpulanwang Disatukan dibahagi kepada Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan.
- c) Kerajaan Negeri mengamalkan asas perakaunan tunai ubahsuai. Semua urus niaga bayaran dan terimaan diakaunkan apabila bayaran dibuat dan terimaan diperoleh dengan pengubahsuaian seperti berikut:
 - i) Bayaran bagi kerja yang telah dijalankan, bekalan dan perkhidmatan yang telah diterima sehingga 31 Disember tahun kewangan semasa boleh dibayar dalam bulan Januari tahun berikutnya dan dikenakan kepada peruntukan tahun kewangan semasa.
 - ii) Terimaan wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambil kira dalam buku tunai pejabat perakaunan pada 31 Disember tahun kewangan semasa merupakan wang tunai dalam perjalanan dan diakaunkan sebagai hasil tahun kewangan semasa.
 - iii) Mengakaun urus niaga bukan tunai tertentu seperti pindahan peruntukan daripada Akaun Hasil Disatukan ke Akaun Amanah Disatukan, Untung Rugi Pelaburan, Hapuskira Pinjaman Amanah, Penukaran Pinjaman Kepada Ekuiti dan seumpamanya.
- d) Entiti perakaunan terdiri daripada semua Jabatan Kerajaan Negeri.
- e) Tahun kewangan sebagaimana yang telah ditetapkan di bawah Seksyen 3 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] adalah satu tempoh dua belas bulan yang berakhir pada 31 Disember setiap tahun.
- f) Mata wang yang digunakan dalam penyata kewangan ini adalah Ringgit Malaysia (RM). Urus niaga yang melibatkan mata wang asing telah ditukar kepada nilai setara RM berdasarkan kadar pertukaran Bank Negara Malaysia mengikut polisi yang ditetapkan.
- g) Penyata Kewangan disediakan mengikut asas yang sama dengan Anggaran Perbelanjaan bagi membolehkan perbandingan dibuat.

- h) Apabila berlaku perubahan ke atas persembahan atau klasifikasi butiran, angka perbandingan telah dinyatakan semula kecuali dinyatakan sebaliknya.
- i) Amaun telah dikenakan kepada Ringgit Malaysia (RM) yang terdekat yang mungkin memberi kesan perbezaan RM1 bagi beberapa butiran yang dinyatakan di antara Penyata Kewangan dengan Nota Kepada Penyata Kewangan.

2. PERSEMBAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Persembahan Penyata Kewangan dan nota yang disertakan bagi tahun 2015 telah dibuat penambahbaikan bagi memudahkan pemahaman dan penganalisan.

Penyata Prestasi Kewangan adalah penyata yang menunjukkan prestasi kewangan Kerajaan Negeri secara keseluruhan.

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disedia mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], Piawaian Perakaunan Kerajaan dan *International Public Sector Accounting Standard (IPSAS) - Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting* mengandungi komponen berikut :

- a) Penyata Kedudukan Kewangan
- b) Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai
- c) Penyata Prestasi Kewangan
- d) Penyata Akaun Memorandum
- e) Nota Kepada Penyata Kewangan

3. WANG TUNAI

Wang Tunai terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan.

Wang Tunai Dalam Bank terdiri daripada baki akaun semasa dan baki deposit di institusi kewangan. Pelaburan Deposit Dalam Negeri dalam tempoh tiga (3) bulan atau kurang berjumlah RM39,000,000 juta telah diklasifikasi sebagai Wang Tunai Dalam Bank selaras dengan para 1.2.3. *Cash Basis IPSAS*.

Wang Tunai Dalam Perjalanan menunjukkan wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambil kira dalam buku tunai Pejabat Perbendaharaan Negeri pada akhir tahun kewangan.

Wang Tunai Dalam Tangan merupakan Panjar Wang Runcit.

Wang Tunai pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2015 RM	2014 RM
Wang Tunai Dalam Bank	50,094,533	65,109,728
Wang Tunai Dalam Perjalanan	1,047,796	176,065
Wang Tunai Dalam Tangan	35,764	36,412
JUMLAH WANG TUNAI	51,178,094	65,322,205

Bagi Tahun 2015, amaun berjumlah RM130,114,966.75 juta adalah perbezaan antara Terimaan dan Bayaran Akaun Amanah didalam Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai.

4. PELABURAN

Pelaburan terdiri daripada Pelaburan Kumpulanwang Amanah dan Pelaburan Am dan dinyatakan pada nilai kos.

Pelaburan Kumpulanwang Amanah ialah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulanwang Amanah selaras dengan arahan amanah Seksyen 9 dan suratcara amanah Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] serta peraturan yang berkuatkuasa. Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulanwang Disatukan selain daripada pelaburan Kumpulanwang Amanah.

Pelaburan Am juga merangkumi pelaburan daripada penukaran pinjaman kepada ekuiti.

Pelaburan pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2015 Nilai Kos		2014 Nilai Kos	
	Pelaburan		Pelaburan	
	Kumpulanwang Amanah	Pelaburan Am	Kumpulanwang Amanah	Pelaburan Am
	RM	RM	RM	RM
Saham	0.00	3,978,500	1,000,000	3,978,500
Deposit Dalam Negeri	4,250,000	0.00	4,250,000	0.00
<i>Jumlah</i>	4,250,000	3,978,500	5,250,000	3,978,500
JUMLAH PELABURAN	8,228,500		9,228,500	

5. AKAUN HASIL DISATUKAN

Akaun Hasil Disatukan mengaakun semua urus niaga terimaan hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan selaras dengan Perkara 97 dan 98 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61].

Akaun Hasil Disatukan bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

Perihal	2015			2014	
	Anggaran RM	Sebenar RM	% Anggaran	Sebenar RM	% Anggaran
BAKI PADA 1 JANUARI		(636,369,941)		(585,905,720)	
HASIL					
Hasil Cukai	173,044,830	85,393,327	49.35	82,626,780	26.56
Hasil Bukan Cukai	222,212,180	141,405,973	63.64	141,644,341	106.46
Terimaan Bukan Hasil	135,571,110	160,417,686	118.33	177,726,008	169.13
Jumlah Hasil	530,828,120	387,216,986	72.95	401,997,130	73.19
PERBELANJAAN MENGURUS					
Emolumen	180,482,455	168,896,255	93.58	162,203,781	87.35
Perkhidmatan dan Bekalan	107,129,193	100,408,080	93.73	97,159,793	92.82
Aset	16,871,100	13,683,843	81.11	15,782,926	83.85
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap**	320,000,644	189,554,895	59.24	176,091,664	59.96
Perbelanjaan-perbelanjaan lain	2,035,510	422,445	20.75	1,223,188	56.48
Perbelanjaan Mengurus (sebelum pindahan)	626,518,902	472,965,518	75.49	452,461,351	74.77
Pindahan Lebihan Hasil ke Kumpulanwang Pembangunan		0.00		0.00	0.00
Pindahan Lebihan Hasil ke Kumpulanwang Amanah Bekalan Air		0.00		0.00	0.00
Jumlah Perbelanjaan Mengurus (selepas pindahan)	626,518,902	472,965,518	75.49	452,461,351	74.77
Lebihan/(Kurangan) bagi Tahun		(85,748,531)		(50,464,222)	
BAKI PADA 31 DISEMBER		(722,118,473)		(636,369,941)	

Nota: (**) - Tidak termasuk pindahan ke Kumpulanwang Pembangunan.

a) Hasil

Hasil diakaunkan secara jumlah kasar ke dalam Akaun Hasil kecuali diperuntukkan sebaliknya oleh mana-mana undang-undang.

Hasil mengikut penjenisannya bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

Perihal			2015		2014	
	Anggaran Asal	Anggaran Disemak	Sebenar		Sebenar	
	RM	RM	RM	% Anggaran	RM	% Anggaran
HASIL CUKAI						
Cukai Langsung	172,527,830	172,527,830	84,819,547	49.16	82,129,504	26.44
Cukai Langsung Lain	2,000	2,000	730	36.50	0.00	0.00
Pelbagai Cukai Tidak Langsung	515,000	515,000	573,050	111.27	497,276	96.56
Jumlah Hasil Cukai	173,044,830	173,044,830	85,393,327	49.35	82,626,780	26.56
HASIL BUKAN CUKAI						
Lesen Dan Permit	7,989,550	7,989,550	6,413,764	80.28	4,626,869	88.71
Perkhidmatan dan Bayaran Perkhidmatan	37,983,140	37,983,140	44,159,043	116.26	41,967,424	117.58
Perolehan daripada Jualan Barang-barang	155,939,010	155,939,010	79,172,728	50.77	83,074,969	113.68
Sewaan	356,540	356,540	459,711	128.94	447,129	114.78
Keuntungan Pembiayaan Dan Perolehan Daripada Simpanan/ Pelaburan	6,055,020	6,055,020	3,379,948	55.82	3,038,855	41.92
Denda Dan Hukuman	13,888,920	13,888,920	7,820,779	56.31	8,489,094	74.29
Jumlah Hasil Bukan Cukai	222,212,180	222,212,180	141,405,973	63.64	141,644,341	106.46
TERIMAAN BUKAN HASIL						
Pulangan Balik Perbelanjaan	25,171,100	25,171,100	26,913,586	106.92	9,886,054	45.60
Terimaan Daripada Agensi-Agensi Kerajaan Yang Lain	110,400,010	110,400,010	133,504,101	120.93	167,839,955	201.25
Jumlah Terimaan Bukan Hasil	135,571,110	135,571,110	160,417,686	118.33	177,726,008	169.13
JUMLAH HASIL	530,828,120	530,828,120	387,216,986	72.95	401,997,130	73.19

b) Perbelanjaan Mengurus

Perbelanjaan Mengurus terdiri daripada perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan dan Bekalan seperti berikut:

- i) Emolumen, barang-barang dan perkhidmatan
- ii) Pindahan seperti caruman kepada Kumpulanwang Pembangunan dan Kumpulanwang Bekalan Air
- iii) Peruntukan kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan Berkanun dan Syarikat Milik Kerajaan melalui pemberian dan pinjaman

Perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulanwang Disatukan mengikut undang-undang.

Perbelanjaan bagi Maksud Bekalan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulanwang Disatukan berdasarkan kelulusan Dewan Undangan Negeri selaras dengan Perkara 104 Perlembagaan Persekutuan.

Bagi maksud perbelanjaan yang telah melebihi peruntukan, suatu Anggaran Tambahan telah dibentangkan di dalam Dewan Undangan Negeri pada 15 - 16 Jun 2015 dan 02 - 05 November 2015 mengikut Peraturan (113) (1) daripada Peraturan-Peraturan dan Perintah Tetap Dewan.

Perbelanjaan Mengurus mengikut Maksud Perbelanjaan bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

	2015			
Maksud Perbelanjaan	Anggaran Asal RM	Anggaran Dipinda RM	Sebenar RM	% Anggaran
PERBELANJAAN TANGGUNGAN				
T. 01 Peruntukan Diraja	1,939,080	1,939,080	1,939,080	100.00
T. 02 Elaun Di Bawah Perlembagaan Dan Lain-Lain Elaun	320,000	320,000	128,400	40.13
T. 03 Pengetua Dewan	147,195	147,195	115,311	78.34
T. 04 Suruhanjaya Perkhidmatan Negeri	501,210	501,210	393,036	78.42
T. 05 Pampasan Pekerja	10	10	0.00	0.00
T. 06 Bayaran Atas Kira-Kira Hutang Kerajaan	9,680,502	9,680,502	4,425,331	45.71
T. 07 Majlis Perajaan Negeri dan Majlis Penasihat Raja	548,700	548,700	454,678	82.86
T. 08 Bayaran Pelbagai	10	10	0.00	0.00
T. 09 Perbendaharaan Negeri Kelantan	7,850,010	7,850,010	6,125,590	78.03
Jumlah Perbelanjaan Tanggungan	20,986,717	20,986,717	13,581,427	64.71

PERBELANJAAN BEKALAN

B. 01 Pejabat Sultan	20,727,380	26,383,219	26,147,353	99.11
B. 02 Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	36,326,250	36,566,750	33,535,814	91.71
B. 03 Dewan Undangan Negeri	10,635,010	11,032,510	10,507,789	95.24
B. 04 Perkhidmatan Serbanika	57,891,850	59,742,534	57,206,743	95.76
B. 05 Pejabat Pengarah Tanah Dan Galian	9,417,480	9,540,480	9,324,733	97.74
B. 06 Pejabat Tanah Dan Jajahan Bachok	4,673,500	5,020,500	4,866,250	96.93
B. 07 Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu	8,532,500	8,532,500	8,005,841	93.83
B. 08 Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang	4,159,500	4,159,500	4,052,856	97.44
B. 09 Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas	5,876,000	6,031,000	5,929,137	98.31
B. 10 Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh	5,539,740	5,539,740	4,821,496	87.03
B. 11 Pejabat Tanah Dan Jajahan Tanah Merah	4,908,500	5,027,300	4,586,310	91.23
B. 12 Pejabat Tanah Dan Jajahan Tumpat	5,072,190	5,072,190	4,895,852	96.52
B. 13 Pejabat Tanah Dan Jajahan Kuala Krai	4,365,710	4,365,710	3,993,649	91.48
B. 14 Pejabat Tanah Dan Jajahan Gua Musang	4,559,670	4,699,580	4,434,239	94.35
B. 15 Pejabat Tanah Dan Jajahan Jeli	3,854,320	3,854,320	3,445,272	89.39
B. 16 Jabatan Perhutanan Negeri	14,181,000	14,181,000	12,204,902	86.07
B. 17 Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	21,516,500	21,734,560	20,138,937	92.66
B. 18 Jabatan Pertanian Negeri	14,117,250	14,117,250	11,979,833	84.86
B. 19 Jabatan Kerja Raya Negeri	33,951,030	34,868,030	33,845,929	97.07
B. 20 Pejabat Mufti	1,676,700	1,676,700	1,643,780	98.04
B. 21 Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	34,214,720	35,814,134	33,960,368	94.82
B. 22 Jabatan Kebajikan Masyarakat	18,994,600	19,694,600	19,200,488	97.49
B. 23 Pejabat Suruhanjaya Perkhidmatan Negeri	671,480	671,480	566,706	84.40
B. 24 Jabatan Perancang Bandar Dan Desa	3,040,740	3,040,740	2,343,323	77.06
B. 25 Pejabat Perbendaharaan Negeri	98,924,710	111,173,105	100,412,772	90.32
B. 26 Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	7,946,010	7,946,010	7,264,565	91.42
B. 27 Pejabat Pembangunan Negeri	19,330,010	19,623,110	17,789,317	90.65
B. 28 Pejabat Tanah Dan Jajahan Kecil Lojing	746,360	746,360	554,721	74.32
B. 29 Jabatan Kehakiman Syariah Negeri	7,010,500	7,010,500	6,643,325	94.76
B. 30 Peruntukan Kepada Kumpulan Wang Terkanun	111,781,473	111,781,473	0.00	0.00
B. 31 Jabatan Perikanan Negeri	705,600	705,600	627,791	88.97
B. 32 Jabatan Air Negeri	5,179,700	5,179,700	4,454,002	85.99
Jumlah Perbelanjaan Bekalan	580,527,983	605,532,185	459,384,091	75.86
PERBELANJAAN MENGURUS (sebelum pindahan)	601,514,700	626,518,902	472,965,518	75.49
PINDAHAN LEBIHAN HASIL KE KUMPULANWANG PEMBANGUNAN			0.00	
PINDAHAN LEBIHAN HASIL KE KUMPULANWANG AMANAH BEKALAN AIR			0.00	
PERBELANJAAN MENGURUS (selepas pindahan)			472,965,518	

Perbezaan ketara di antara anggaran asal dengan anggaran dipinda dan di antara anggaran dipinda dengan perbelanjaan sebenar diterangkan di Laporan Bendahari Negeri.

Maklumat terperinci perbelanjaan mengurus dapat dirujuk di Lampiran I - Penyata Perbelanjaan Mengurus bagi tahun berakhir 31 Disember 2015.

6. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

Akaun Pinjaman Disatukan menunjukkan jumlah pinjaman yang diterima oleh Kerajaan Negeri daripada Kerajaan Persekutuan di bawah kuasa Undang-Undang Negeri. Perbelanjaan daripada akaun ini adalah terdiri daripada pinjaman balik kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun atau Syarikat Milik Kerajaan serta pindahan Kumpulanwang Pembangunan untuk tujuan perbelanjaan pembangunan.

Semua Amaun Pinjaman dipindahkan ke Kumpulanwang Pembangunan pada akhir tahun kecuali baki berjumlah RM39,665,094 yang merupakan pinjaman kepada Projek-Projek Bekalan Air Kelantan Sdn. Bhd. dan Projek Pembinaan Istana Negeri Kelantan (Baru) dari Kerajaan Persekutuan.

<i>Perihal</i>	<i>2015 (Debit)/Kredit RM</i>	<i>2014 (Debit)/Kredit RM</i>
PINJAMAN		
Dalam Negeri		
Baki pada 1 Januari	36,164,202	27,705,396
Terimaan	63,903,556	118,607,062
Bayaran	(50,549,164)	(84,135,213)
PINDAHAN		
PINDAHAN KE		
<i>Kumpulanwang Pembangunan</i>	(9,853,500)	(26,013,043)
BAKI AKAUN PINJAMAN DISATUKAN	39,665,094	36,164,202

7. AKAUN AMANAH DISATUKAN

Akaun Amanah Disatukan mengakaun semua terimaan dan bayaran wang amanah mengikut kehendak undang-undang, akta-akta amanah, suratcara amanah, arahan amanah dan perjanjian. Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada Kumpulanwang Amanah Kerajaan, Kumpulanwang Amanah Awam dan Akaun Deposit.

Bagi Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan, sebahagian besar urus niaga semasa terdiri daripada urus niaga Akaun Penyelesaian. Akaun Penyelesaian ini mengakaunkan urus niaga bagi Akaun Kawalan, Akaun Kena Bayar dan akaun seumpamanya yang tidak melibatkan terimaan atau bayaran sebenar.

Akaun Amanah Disatukan pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>Baki pada 01.01.2015 (Debit)/Kredit RM</i>	<i>Debit RM</i>	<i>Kredit RM</i>	<i>Baki pada 31.12.2015 (Debit)/Kredit RM</i>
KUMPULANWANG AMANAH KERAJAAN				
Kumpulanwang Pembangunan	(433,917,673)	124,086,059	61,074,621	(496,929,111)
Kumpulanwang Bekalan Air	(87,771,528)	0.00	0.00	(87,771,528)
Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan	755,829,365	447,003,358	513,805,116	822,631,123
<i>Jumlah Kumpulanwang Amanah Kerajaan</i>	234,140,164	571,089,417	574,879,737	237,930,484
KUMPULANWANG AMANAH AWAM				
Kumpulanwang Amanah Awam	70,563,021	77,892,232	88,739,343	81,410,132
<i>Jumlah Kumpulanwang Amanah Awam</i>	70,563,021	77,892,232	88,739,343	81,410,132
AKAUN DEPOSIT				
Deposit Am	370,053,259	140,378,988	192,845,085	422,519,357
<i>Jumlah Akaun Deposit</i>	370,053,259	140,378,988	192,845,085	422,519,357
JUMLAH AKAUN AMANAH DISATUKAN	674,756,444	789,360,637	856,464,165	741,859,973

Kurangan pembiayaan berjumlah RM209,834,590.84 di Penyata Prestasi Kewangan dibiayai oleh Pinjaman Dalam Negeri , Terimaan Bayaran Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan Modal serta Perubahan Dalam Tunai, Pelaburan dan Amanah.

a) Kumpulanwang Amanah Kerajaan

Kumpulanwang Amanah Kerajaan mengaakun terimaan dari peruntukan Kerajaan dan bayaran bagi maksud tertentu mengikut Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Kumpulanwang Amanah Kerajaan terdiri daripada Kumpulanwang Pembangunan, Kumpulanwang Amanah Bekalan Air dan Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan.

- i) Kumpulanwang Pembangunan mengaakun terimaan dan bayaran pembangunan seperti yang diperuntukkan oleh Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966 [Akta 406].

Terimaan utama bagi Kumpulanwang ini terdiri daripada Pemberian Kerajaan Persekutuan iaitu Pemberian Pertambahan Hasil dan Pemberian Berdasarkan Tahap Pembangunan Ekonomi, Infrastruktur dan Kesejahteraan Hidup, pinjaman yang diberi oleh Kerajaan Persekutuan untuk maksud pembangunan dan caruman atau pindahan dari Akaun Hasil Disatukan.

Bayaran Kumpulanwang ini adalah perbelanjaan pembangunan secara langsung atau pinjaman.

Kumpulanwang Pembangunan pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2015 (Debit)/Kredit RM</i>	<i>2014 (Debit)/Kredit RM</i>
BAKI PADA 1 JANUARI	(433,917,673)	(370,958,096)
TERIMAAN		
Pindahan Dari Akaun Pinjaman Disatukan	9,853,500	26,013,043
Pemberian Tahap Pembangunan, Ekonomi Dan Kesejahteraan Hidup	28,597,000	28,597,000
Pemberian Pertambahan Hasil Bahagian II	22,624,121	21,499,105
Jumlah Terimaan	61,074,621	76,109,148
BAYARAN		
Perbelanjaan Pembangunan		
Langsung	(114,232,559)	(113,055,682)
Pinjaman	(9,853,500)	(26,013,043)
Jumlah Bayaran	(124,086,059)	(139,068,725)
Lebih/(Kurangan)	(63,011,438)	(62,959,577)
 BAKI KUMPULANWANG PEMBANGUNAN PADA 31 DISEMBER	 (496,929,111)	 (433,917,673)

Maklumat terperinci perbelanjaan pembangunan dapat dirujuk di Lampiran 2 - Penyata Perbelanjaan Pembangunan bagi tahun berakhir 31 Disember 2015.

- ii) Sumber kewangan Kumpulanwang Amanah Bekalan Air merupakan pinjaman yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan.

Kumpulanwang Amanah Bekalan Air pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2015 (Debit)/Kredit RM</i>	<i>2014 (Debit)/Kredit RM</i>
BAKI PADA 1 JANUARI	(87,771,528)	(87,771,528)
TERIMAAN		
Pindahan Dari Akaun Hasil Disatukan		
Bekalan Air	0.00	0.00
Jumlah Terimaan	0.00	0.00
BAYARAN		
Perbelanjaan Pembangunan		
Langsung	0.00	0.00
Pinjaman	0.00	0.00
Jumlah Bayaran	0.00	0.00
Lebihan/(Kurangan)		
BAKI KUMPULANWANG AMANAH BEKALAN AIR PADA 31 DISEMBER	(87,771,528)	(87,771,528)

- iii) Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan terdiri daripada Akaun Penyelesaian, Akaun Pinjaman, Kumpulanwang Luar Jangka, Akaun Kena Bayar dan Pelbagai Kumpulanwang yang ditubuhkan melalui enakmen yang diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri, iaitu di bawah Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 (Akta 61). Penubuhan Kumpulanwang ini adalah untuk membolehkan Kerajaan menyalurkan peruntukan ke satu tabung untuk sesuatu tujuan. Sebahagian dari Kumpulanwang ini pula merupakan Kumpulanwang pusingan manakala yang lain adalah bayaran langsung.

Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2015 (Debit)/Kredit RM</i>	<i>2014 (Debit)/Kredit RM</i>
AKAUN PENYELESAIAN		
Akaun Penyelesaian Cek Terbatal	8,995,326	8,169,926
Akaun Pendahuluan Daripada Kerajaan Persekutuan	182,000,000	139,000,000
Akaun Pendahuluan Daripada Perbadanan Menteri Besar	15,000,000	15,000,000
Jumlah Akaun Penyelesaian	205,995,326	162,169,926

AKAUN PINJAMAN

Pinjaman Perumahan ADUN
 Pendahuluan Membeli Kenderaan
 Pendahuluan Pembiayaan Komputer
 Pendahuluan Diri Pelbagai
 Pendahuluan Diri Pegawai Kerajaan

1,892,730	1,559,270
2,758,154	3,441,469
1,222,141	1,168,063
1,485,000	1,451,563
415,587	458,980
7,773,613	8,079,345

Jumlah Akaun Pinjaman

KUMPULANWANG LUAR JANGKA

Kumpulanwang Belanja Mengejut

6,000,000	6,000,000
6,000,000	6,000,000

Jumlah Kumpulanwang Luar Jangka

PELBAGAI KUMPULANWANG

Kumpulanwang Penyelenggaraan Jalan Negeri (KAPJN)
 Kumpulanwang Simpanan Kerabat DiRaja
 Tabung Amanah Tok Kenali

575,194,589	557,152,780
521,807	521,807
5,646,921	5,491,148
581,363,317	563,165,735

Jumlah Pelbagai Kumpulanwang

AKAUN KENA BAYAR

Akaun Kena Bayar

21,498,868	16,414,360
21,498,868	16,414,360

Jumlah Pelbagai Kumpulanwang

JUMLAH PELBAGAI KUMPULANWANG AMANAH KERAJAAN

822,631,123	755,829,365
--------------------	--------------------

b) Kumpulanwang Amanah Awam

Kumpulanwang Amanah Awam mengaun terimaan dan bayaran bagi maksud tertentu mengikut akta khas atau Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Kumpulanwang Amanah Awam terdiri daripada Amanah Am yang diwujudkan di bawah Seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Sumber Kewangan Kumpulanwang ini adalah daripada sumbangan Syarikat Swasta atau orang ramai untuk tujuan tertentu.

Kumpulanwang Amanah Awam yang matan bagi setiap Kumpulanwang Amanah Awam pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

Perihal

AMANAH AWAM

Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan

Jumlah Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan

Jabatan Pengarah Tanah Dan Galian

Jumlah Jabatan Pengarah Tanah Dan Galian

Jabatan Perhutanan Negeri

Jumlah Jabatan Perhutanan Negeri

Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri

Jumlah Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri

Jabatan Hal Ehwal Agama Islam

Jumlah Jabatan Hal Ehwal Agama Islam

Pejabat Perbendaharaan Negeri

Jumlah Pejabat Perbendaharaan Negeri

Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri

Jumlah Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri

Pejabat Pembangunan Negeri

Jumlah Pejabat Pembangunan Negeri

Jabatan Kehakiman Syariah Negeri

Jumlah Jabatan Kehakiman Syariah Negeri

JUMLAH KUMPULAN WANG AMANAH AWAM

2015
(Debit)/Kredit
RM

2014
(Debit)/Kredit
RM

266,004	255,090
8,397,921	5,905,276
52,778,514	48,098,982
0.00	1,259
20,761	32,036
13,675,976	11,033,858
100,206	107,701
6,099,874	5,059,642
70,877	69,177
81,410,132	70,563,021

c) Akaun Deposit

Akaun Deposit mengaunkan wang yang diterima khusus bagi sesuatu maksud di bawah mana-mana undang-undang atau mengikut perjanjian. Akaun Deposit terdiri daripada Deposit Am, Deposit Pengambilanbalik Tanah dan Deposit Perumahan Awam Kos Rendah.

Akaun Deposit yang matan bagi setiap kategori Deposit pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

Perihal	2015 (Debit)/Kredit RM	2014 (Debit)/Kredit RM
DEPOSIT AM		
Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan		
<i>Deposit Sewa Rumah Transit Panji</i>	33,980	34,280
<i>Pejabat Setiausaha Kerajaan</i>	571,616	528,003
<i>Perumahan SUK - Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	193,018	193,018
<i>Deposit Harga Rumah Awam Kos Rendah Gaal, Pasir Puteh</i>	38,501	38,501
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan Projek UPEN</i>	523,000	473,000
Pejabat Pengarah Tanah Dan Galian	22,308,564	22,276,394
Pejabat Tanah Dan Jajahan Bachok	5,102,075	4,028,010
Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu	10,913,190	25,261,926
Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang	3,039,792	2,306,006
Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas	11,045,968	5,290,715
Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh	9,821,532	9,115,330
Pejabat Tanah Dan Jajahan Tanah Merah	24,418,913	23,789,222
Pejabat Tanah Dan Jajahan Tumpat	2,725,218	2,378,105
Pejabat Tanah Dan Jajahan Kuala Krai	27,598,729	27,382,279
Pejabat Tanah Dan Jajahan Gua Musang	88,654,041	68,615,046
Pejabat Tanah Dan Jajahan Jeli	16,334,903	15,410,662
Jabatan Perhutanan Negeri	146,947,503	139,458,580
Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri		
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	312,424	252,434
<i>Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri</i>	0.00	0.00
Jabatan Pertanian Negeri		
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	0.00	0.00
<i>Jabatan Pertanian Negeri</i>	770	770
Jabatan Kerja Raya Negeri		
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	6,597,141	2,451,193
<i>Jabatan Kerja Raya Negeri</i>	3,324,988	3,360,245
Pejabat Perbendaharaan Negeri		
<i>Perbendaharaan Negeri Kelantan</i>	27,900	27,400
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	166,483	25,983

<i>Perihal</i>	2015 (Debit)/Kredit RM	2014 (Debit)/Kredit RM
Pejabat Pembangunan Negeri		
<i>Deposit Pejabat Pembangunan Negeri</i>	2,785,000	0.00
<i>Deposit Wang Jaminan Perlaksanaan</i>	11,741,746	585,917
Jabatan Kehakiman Syariah Negeri		
<i>Deposit Perintah Bersaling</i>	1,000.00	1,000.00
<i>Mahkamah Rendah Syariah Jeli</i>	0.00	300
<i>Mahkamah Rendah Syariah Bachok</i>	10,530	10,530
<i>Mahkamah Rendah Syariah Gua Musang</i>	10,700	12,400
<i>Mahkamah Rendah Syariah Kota Bharu</i>	136,304	118,604
<i>Mahkamah Rendah Syariah Kuala Krai</i>	43,220	42,220
<i>Mahkamah Rendah Syariah Machang</i>	13,500	14,000
<i>Mahkamah Rendah Syariah Pasir Mas</i>	17,190	29,190
<i>Mahkamah Rendah Syariah Pasir Puteh</i>	14,950	14,500
<i>Mahkamah Rendah Syariah Tanah Merah</i>	48,770	38,770
<i>Mahkamah Rendah Syariah Tumpat</i>	33,510	45,460
<i>Mahkamah Tinggi Syariah</i>	18,000	16,000
Pejabat Perikanan Negeri		
<i>Deposit Pejabat Perikanan Pasir Puteh</i>	60,000	60,000
<i>Pejabat Perikanan Bachok</i>	1,453,476	1,486,976
<i>Pejabat Perikanan Kota Bharu</i>	145,529	146,879
<i>Pejabat Perikanan Tumpat</i>	109,936	97,399
Jabatan Air Negeri Kelantan		
<i>Jabatan Air Negeri Kelantan</i>	154,511	208,586
<i>Jumlah Deposit Am</i>	397,498,118	355,625,833
DEPOSIT PENGAMBILAN BALIK TANAH		
<i>Pejabat Tanah Dan Galian</i>	10,232,840	3,662,516
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Bachok</i>	34,967	94,967
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu</i>	13,416,290	9,540,701
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas</i>	106,727	109,177
<i>Pejabat Tanah Dan Jajahan Tumpat</i>	994,840	770,840
<i>Jumlah Deposit Pengambilan Balik Tanah</i>	24,785,664	14,178,202

DEPOSIT PERUMAHAN AWAM KOS RENDAH

Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan

<i>Rumah Awam Kos Rendah Padang Tembak, Pengkalan Chepa</i>	8,376	8,376
<i>Rumah Awam Kos Rendah Bachok I dan II</i>	2,280	2,280
<i>Rumah Awam Kos Rendah Bachok III</i>	2,708	2,708
<i>Rumah Awam Kos Rendah Bandar Pasir Puteh</i>	11,220	11,800
<i>Rumah Awam Kos Rendah Banggol Kulim</i>	12,280	12,280
<i>Rumah Awam Kos Rendah Batu 3 Jalan Pahi, Kuala Krai</i>	6,492	6,492
<i>Rumah Awam Kos Rendah Batu II Tanah Merah</i>	6,100	6,700
<i>Rumah Awam Kos Rendah Binjai Manis</i>	5,120	5,120
<i>Rumah Awam Kos Rendah Buluh Kubu</i>	4,839	4,839
<i>Rumah Awam Kos Rendah Chabang Empat</i>	5,980	6,240
<i>Rumah Awam Kos Rendah Cherang Ruku</i>	4,925	4,925
<i>Rumah Awam Kos Rendah Geting</i>	8,400	9,600
<i>Rumah Awam Kos Rendah Gua Musang</i>	14,960	17,220
<i>Rumah Awam Kos Rendah Jalan Joh Machang</i>	11,440	11,840
<i>Rumah Awam Kos Rendah Ju Bakar Tumpat</i>	9,440	10,740
<i>Rumah Awam Kos Rendah Kampung Dangar</i>	9,243	10,683
<i>Rumah Awam Kos Rendah Kampung Lati</i>	11,360	12,160
<i>Rumah Awam Kos Rendah Kandis</i>	6,264	6,264
<i>Rumah Awam Kos Rendah Kok Lanas</i>	5,100	5,100
<i>Rumah Awam Kos Rendah Kusial Baru</i>	9,600	10,090
<i>Rumah Awam Kos Rendah Limau Hantu</i>	6,400	7,360
<i>Rumah Awam Kos Rendah Manal Jaya</i>	2,810	2,810
<i>Rumah Awam Kos Rendah Padang Selising</i>	4,525	4,525
<i>Rumah Awam Kos Rendah Panyit</i>	1,105	1,605
<i>Rumah Awam Kos Rendah Perupok</i>	2,454	2,454
<i>Rumah Awam Kos Rendah SPKA Jalan Joh</i>	3,866	3,866
<i>Rumah Awam Kos Rendah Selising</i>	6,560	6,720
<i>Rumah Awam Kos Rendah Semut Api</i>	2,362	4,520
<i>Rumah Awam Kos Rendah Sungai Durian</i>	5,658	6,150
<i>Rumah Awam Kos Rendah Temangan</i>	2,800	2,850
<i>Rumah Pangsa Kampung Sireh</i>	11,253	11,253
<i>Rumah Teres Kayu Jalan Hamzah</i>	23,895	23,895
<i>Rumah Teres Kayu Wakaf Mek Zainab</i>	5,760	5,760

Jumlah Deposit Perumahan Awam Kos Rendah

JUMLAH AKAUN DEPOSIT

2015 (Debit)/Kredit RM	2014 (Debit)/Kredit RM
8,376	8,376
2,280	2,280
2,708	2,708
11,220	11,800
12,280	12,280
6,492	6,492
6,100	6,700
5,120	5,120
4,839	4,839
5,980	6,240
4,925	4,925
8,400	9,600
14,960	17,220
11,440	11,840
9,440	10,740
9,243	10,683
11,360	12,160
6,264	6,264
5,100	5,100
9,600	10,090
6,400	7,360
2,810	2,810
4,525	4,525
1,105	1,605
2,454	2,454
3,866	3,866
6,560	6,720
2,362	4,520
5,658	6,150
2,800	2,850
11,253	11,253
23,895	23,895
5,760	5,760
235,574	249,225
422,519,357	370,053,259

8. MEMORANDUM ASET

Memorandum Aset menunjukkan sebahagian aset kewangan kerajaan iaitu Pinjaman Boleh Dituntut dan Pelaburan yang dikenakan kepada perbelanjaan mengurus atau pembangunan, tetapi tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

(a) Pinjaman Boleh Dituntut

Pinjaman Boleh Dituntut adalah baki pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun, dan Syarikat Milik Kerajaan yang mana sumber-sumber ini adalah terdiri daripada Sumber Negeri dan Sumber Persekutuan yang dipinjamkan balik oleh Kerajaan Negeri kepada agensi-agensi berkenaan.

Pinjaman Boleh Dituntut pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>Baki Belum Selesai pada</i>	
	<i>2015</i>	<i>2014</i>
	<i>RM</i>	<i>RM</i>
Badan-Badan Berkanun		
Sumber Negeri	29,087,979	30,130,146
Sumber Persekutuan	193,732,014	195,091,914
Pihak Berkuasa Tempatan		
Sumber Negeri	8,497,543	9,216,466
Sumber Persekutuan	6,271,133	6,856,211
Syarikat		
Sumber Persekutuan	766,770,208	716,221,044
Jumlah Pinjaman Boleh Dituntut (Sumber Negeri)	37,585,522	39,346,612
Jumlah Pinjaman Boleh Dituntut (Sumber Persekutuan)	966,773,355	918,169,169
JUMLAH PINJAMAN BOLEH DITUNTUT	1,004,358,877	957,515,780

Maklumat terperinci Pinjaman Boleh Dituntut dapat dirujuk di Lampiran 3 - Penyata Akaun Memorandum Pinjaman Boleh Dituntut pada 31 Disember 2015.

(b) Pelaburan

Pelaburan adalah pegangan ekuiti dalam syarikat dan lain-lain.

Pelaburan pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>Nilai Kos</i>	
	<i>2015</i>	<i>2014</i>
	<i>RM</i>	<i>RM</i>
Pelaburan Am		
Saham	4,865,000	4,865,000
Pelaburan	2,462,634	4,424,184
JUMLAH PELABURAN	7,327,634	9,289,184

Maklumat terperinci Pelaburan dapat dirujuk di Lampiran 4 - Penyata Akaun Memorandum Pelaburan pada 31 Disember 2015.

9. MEMORANDUM LIABILITI

Memorandum Liabiliti menunjukkan sebahagian liabiliti Kerajaan iaitu Hutang Awam yang tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

(a) Hutang Awam

Hutang Awam adalah terdiri daripada baki hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan. Ini termasuklah jumlah pinjaman yang diterima untuk dipinjamkan balik kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun dan Syarikat Milik Kerajaan Negeri serta untuk membiayai perbelanjaan pembangunan dan projek Perumahan Awam Kos Rendah.

Maklumat terperinci Hutang Awam dapat dirujuk di Lampiran 5 - Penyata Akaun Memorandum Hutang Awam pada 31 Disember 2015.

Hutang Awam pada 31 Disember 2015 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>
	<i>RM</i>	<i>RM</i>
PINJAMAN		
Hutang Awam		
Pinjaman Projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	262,804,331	264,342,826
Pinjaman Projek Bekalan Air	791,302,121	738,737,800
Pinjaman Projek Syarikat Majaari Sdn. Bhd.	30,000,000	30,000,000
Pinjaman Projek Perumahan Awam Kos Rendah	59,971,019	60,846,867
Pinjaman Projek Sektor Pelbagai	210,734,456	199,632,848
JUMLAH HUTANG AWAM	1,354,811,926	1,293,560,341

10. AKAUN BELUM TERIMA

Akaun Belum Terima pada 31 Disember 2015 adalah berjumlah RM108,173,280.85. Daripada jumlah tersebut sebanyak RM56,708,905.79 adalah dari Denda Cukai Tanah.



www.audit.gov.my

JABATAN AUDIT NEGARA MALAYSIA
No. 15, Aras 1-5
Persiaran Perdana, Presint 2
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan
62518 Wilayah Persekutuan Putrajaya